

tepav

TEPAV Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu

Sayı 29 | Temmuz 2023

"Temel Ekonomik Göstergeler Sunumu" Akademik Danışmanlar Projesi kapsamında TEPAV tarafından hazırlanmaktadır ve her ayın son Perşembe günü (resmi tatil olması durumunda izleyen ilk iş günü) proje kapsamında illerdeki Oda ve Borsaların ortak kararıyla belirlenmiş olan Akademik Danışmanlarla paylaşılmaktadır.

İçerik

- Büyüme, Üretim ve Satışlar
- Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi
- İstihdam ve İşsizlik
- Kamu Maliyesi
- Enflasyon
- Kredi ve Mevduat
- Finansal Piyasa Göstergeleri
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler
- Genel Değerlendirme

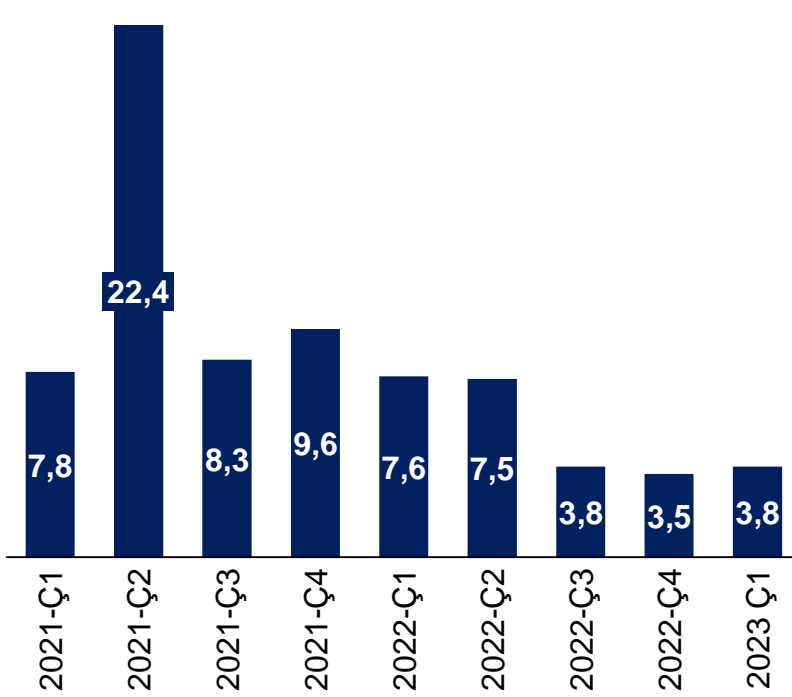
Büyüme, Üretim ve Satışlar

- Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)
  - GSYİH büyümesi
  - Üretim, harcama ve gelir yönünden katkılar
- Üretim ve satışlar
  - Sanayi Üretim Endeksi (SÜE)
  - Perakende Satış Hacim Endeksi
- Öncü göstergeler
- Ekonomik Güven Endeksi
- Büyüme Tahminleri

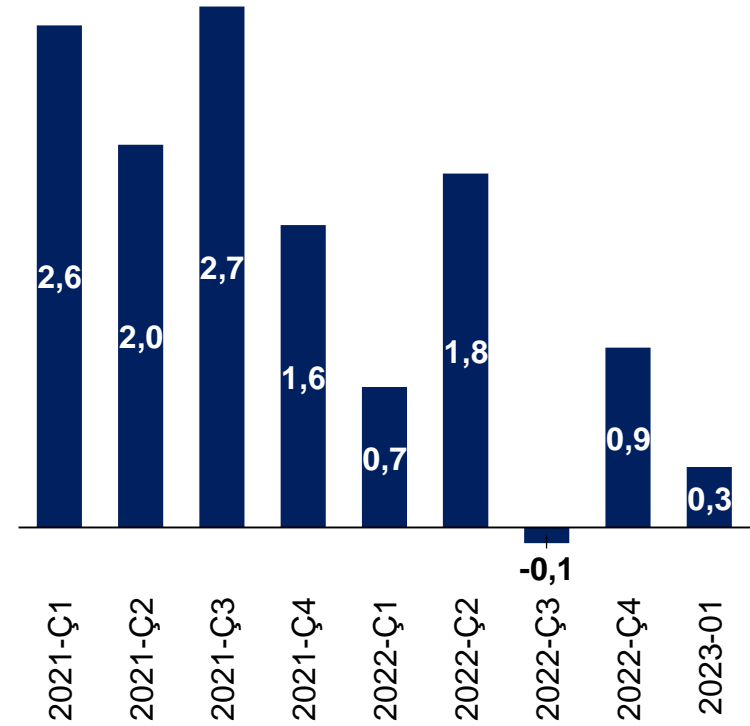
Yılın birinci çeyreğinde milli gelir %3,8 büyümeye kaydetmiştir.

Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış endeks büyümeye eğiliminin zayıfladığına işaret etmektedir.

GSYİH büyüme hızı (%) 2021 Ç1 – 2023 Ç1

Bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim

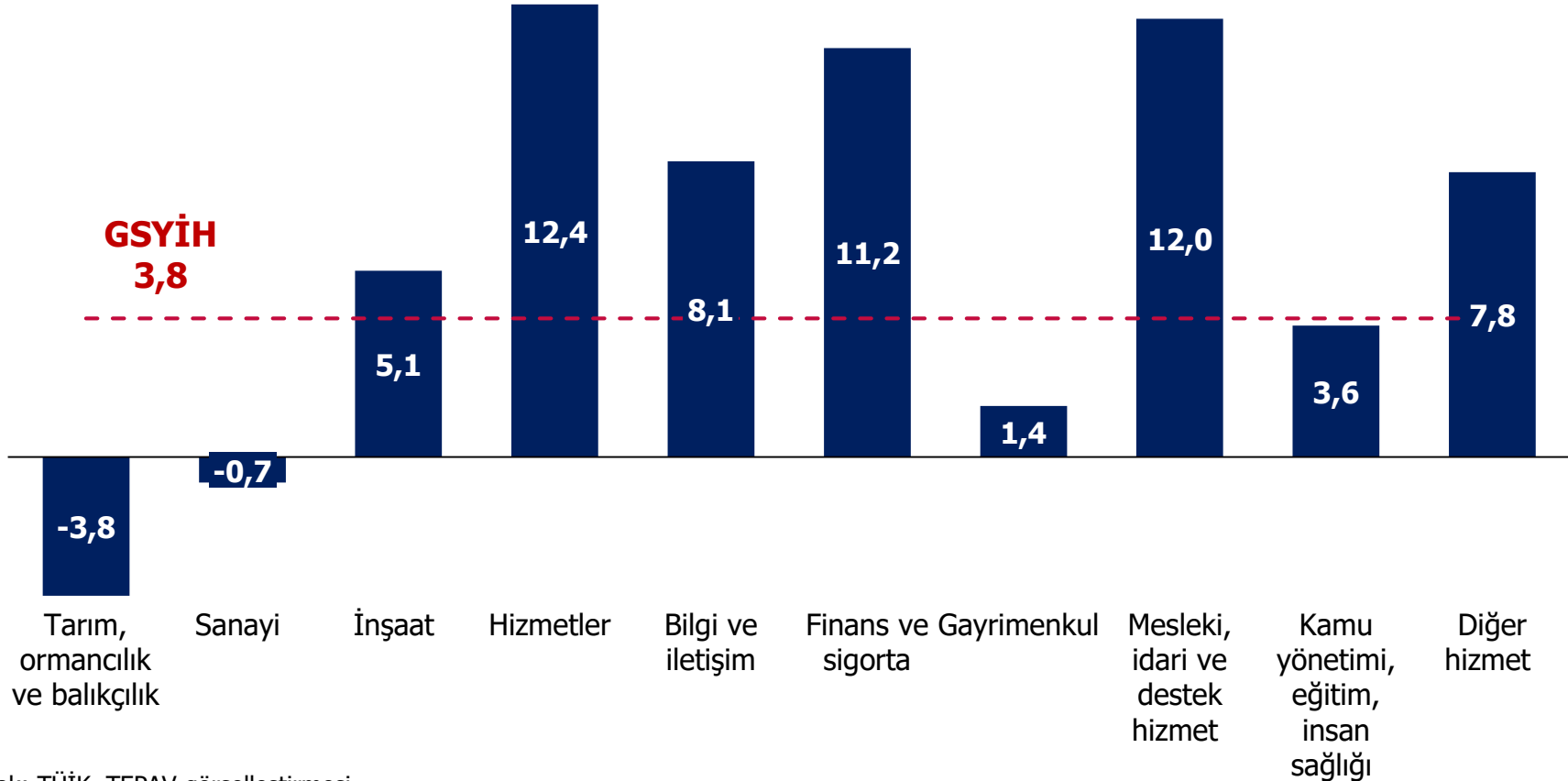

Bir önceki çeyreğe göre değişim (mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış)

Finans ve hizmetler büyüme sürükleyen ana sektörlerdir.

Tarım ve sanayi sektörleri daralırken, inşaat sektöründe toparlanma devam etmektedir.

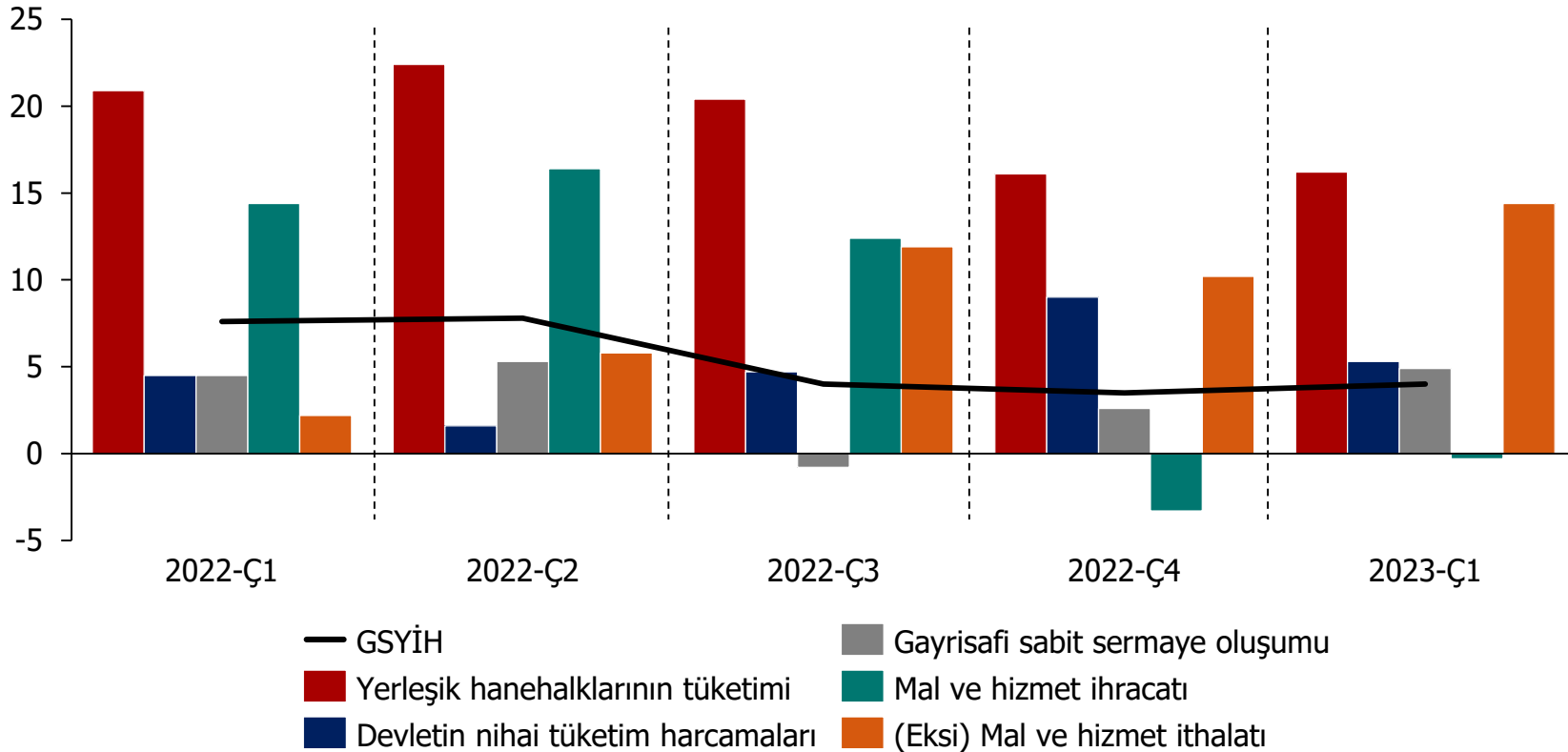
GSYİH iktisadi faaliyet kolları (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim oranı, %) 2023 Ç1

Harcama tarafında ise tüketim ve yatırım harcamaları büyümeyi yukarı çekmektedir.

Net dış talep ve stok azalışı büyümeyi olumsuz etkilemiştir.

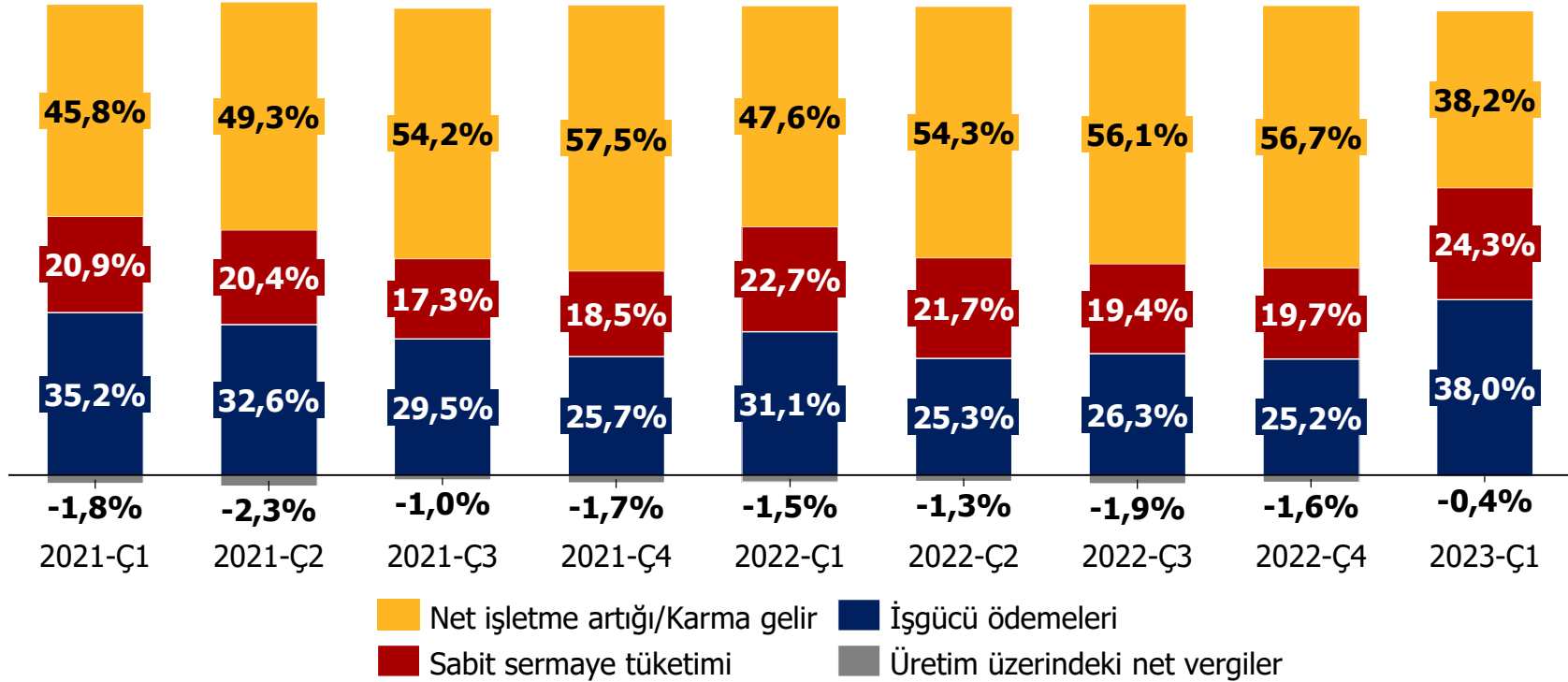
GSYİH harcama yöntemiyle bileşenler (bir önceki yılın aynı çeyreğine göre değişim, %) 2022 Ç1 – 2023 Ç1

İşgücü ödemelerinin milli gelir içindeki payı yükselmiştir.

İşgücü ödemelerinin payı, 8,3 puanı EYT kaynaklı olmak üzere, 12,8 puan artmıştır. Net işletme artışı/karma gelirin payı ise 18,5 puan gerilemiştir.

GSYİH gelir yöntemiyle bileşenler (katma değer içindeki pay, %) 2021 Ç1 – 2023 Ç1*

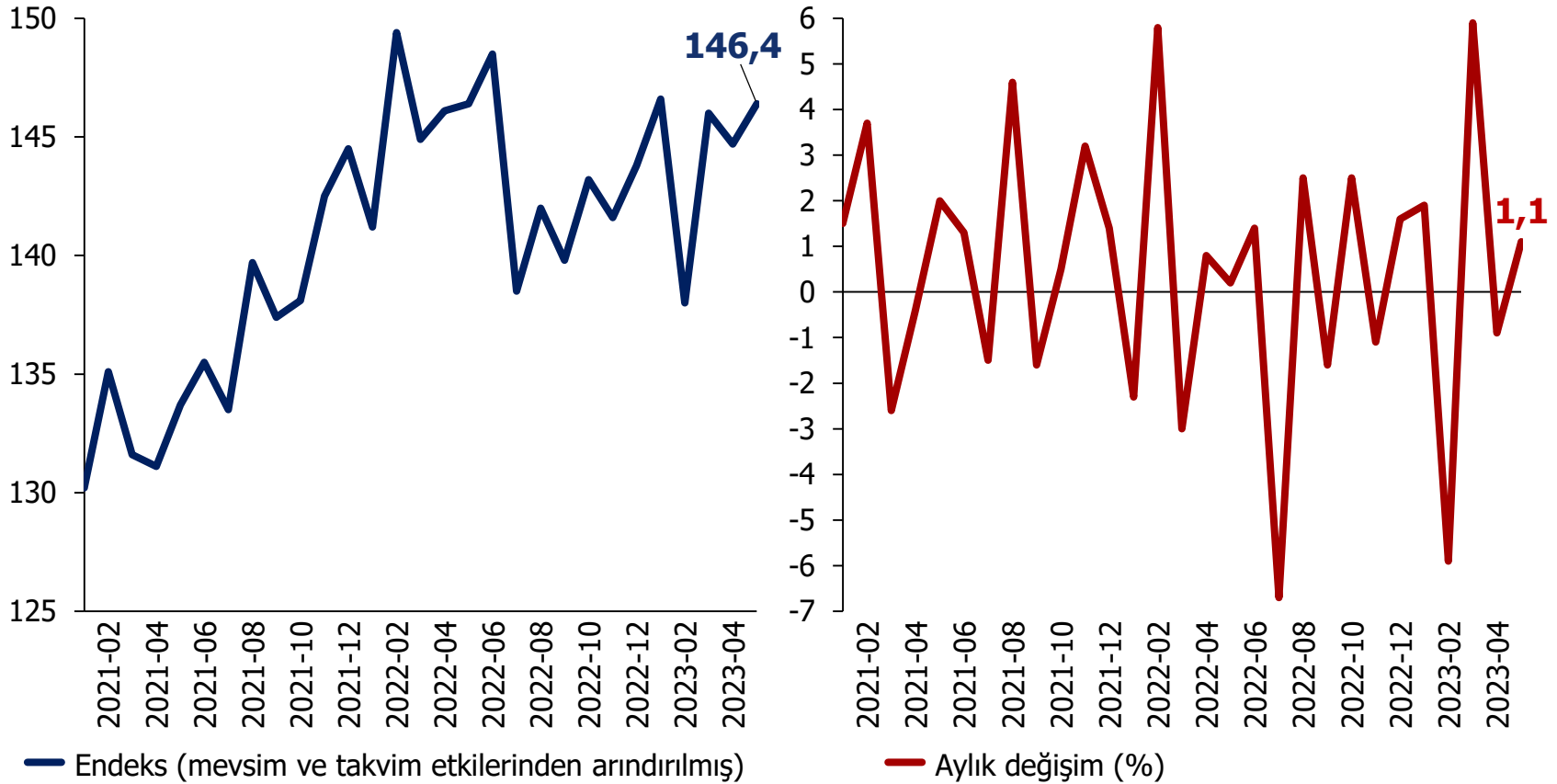

Kaynak: TÜİK, TEPAV hesaplamaları ve görselleştirmesi

* İşgücü ödemelerinin GSYH'ye oranla daha hızlı artmasının yanı sıra, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun Emeklilikte Yaşa Takılanlar (EYT) ile ilgili düzenlemelerinin yürürlüğe girmesiyle birlikte, kıdem tazminatı ödemelerinin önemli ölçüde artış göstermesi, işgücü ödemelerinin katma değer içerisindeki payını arttırmıştır. EYT düzenlemesinin etkisi hariç bırakıldığında, işgücü ödemelerinin Gayrisafi Katma Değer içerisindeki payının yaklaşık %33,5 olacağı tahmin edilmiştir.

Sanayi üretiminde deprem öncesi seviyelerine geri dönmüştür.
Sanayi Üretim Endeksi (SÜE), Mayıs ayında bir önceki aya göre %1,1 oranında artmıştır.

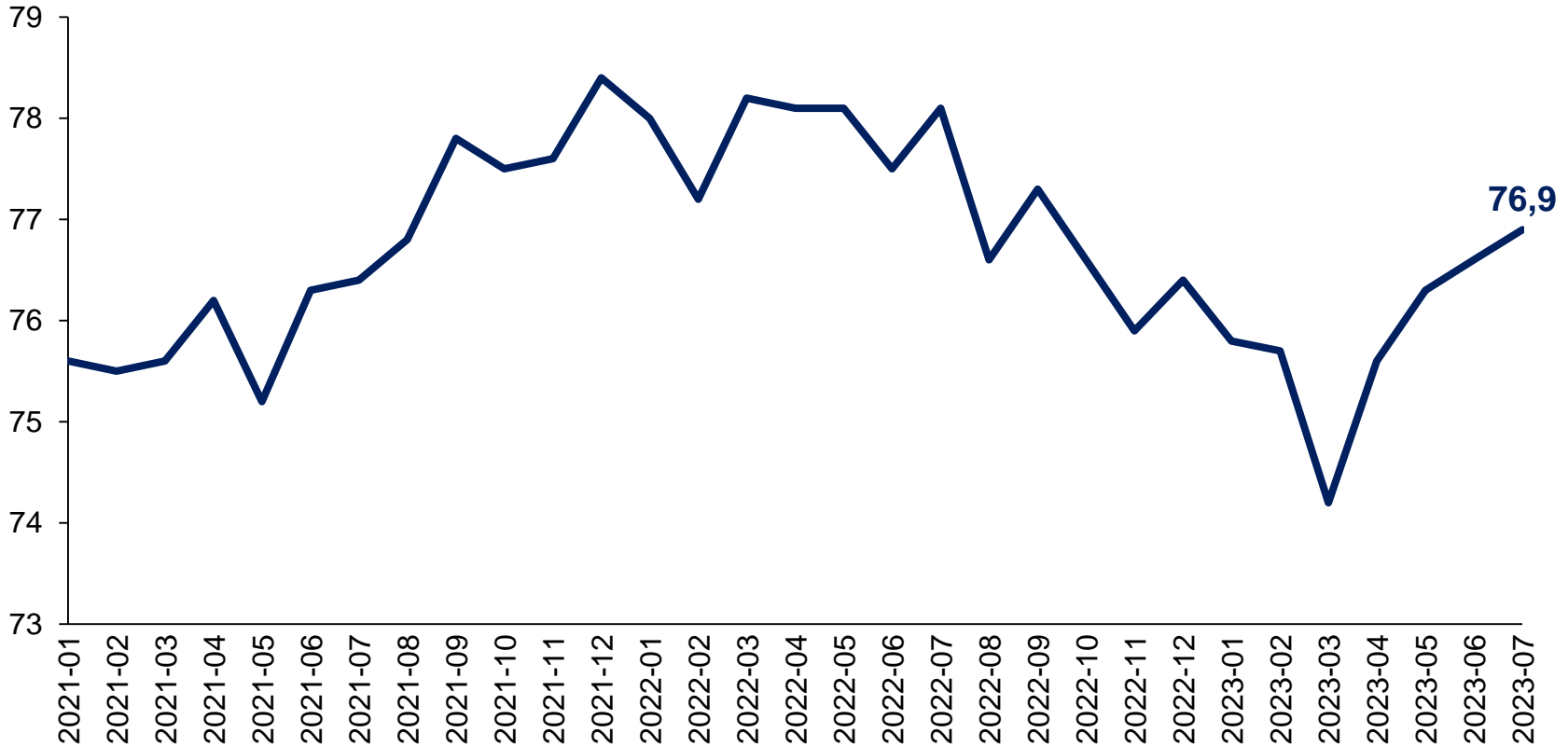
Sanayi Üretim Endeksi (Ocak 2021 – Mayıs 2023)

İmalat sanayinde Kapasite Kullanım Oranı (KKO) artış eğilimindedir.
KKO, Temmuz ayında bir önceki aya göre 0,3 puan artarak %76,9 oranında gerçekleşmiştir.

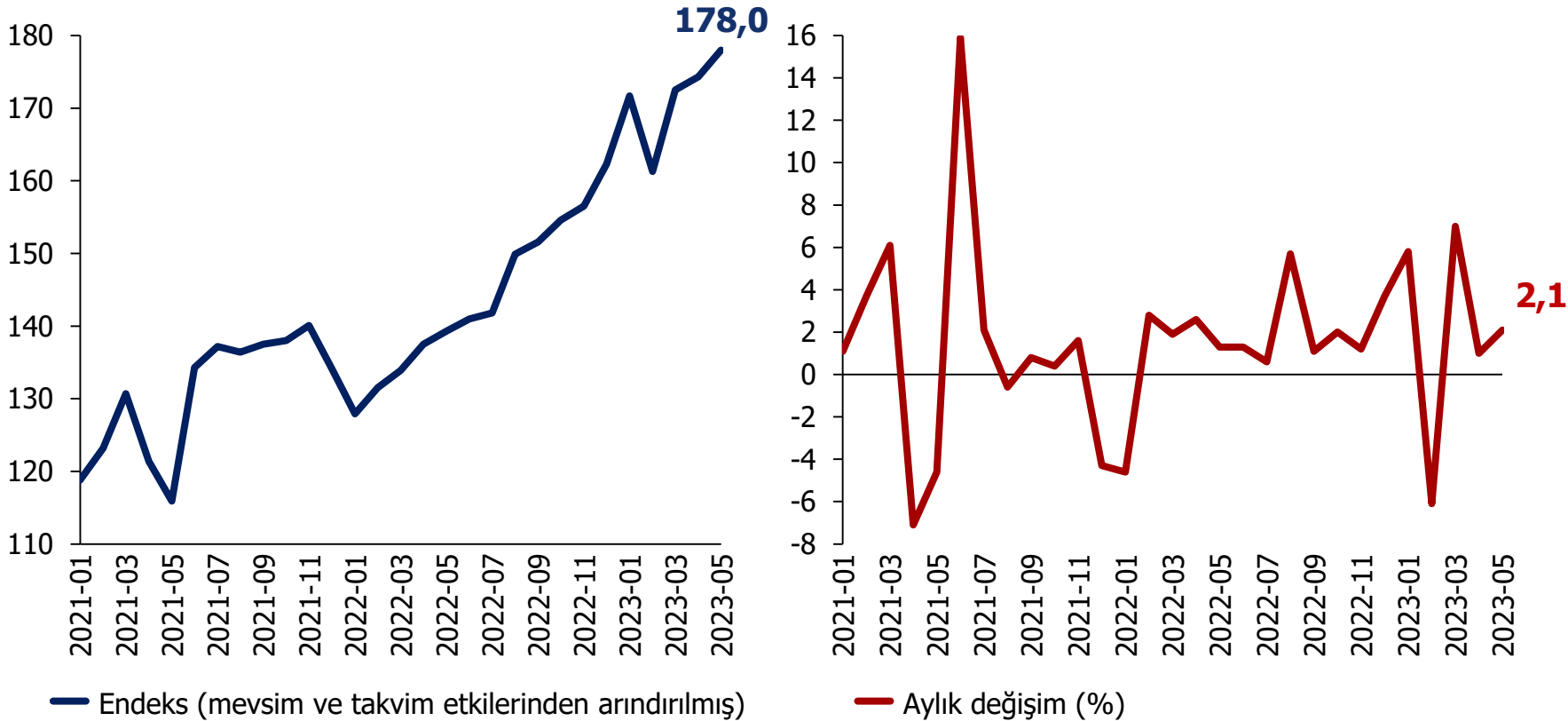
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (mevsim etkilerinden arındırılmış) Ocak 2021 – Temmuz 2023

Perakende satışlarda deprem sonrasında artışlar sürmektedir.

Perakende Satış Hacim Endeksi, Mayıs ayında bir önceki aya göre %2,1 artmıştır.

Perakende satış hacmi (Ocak 2021 – Mayıs 2023)

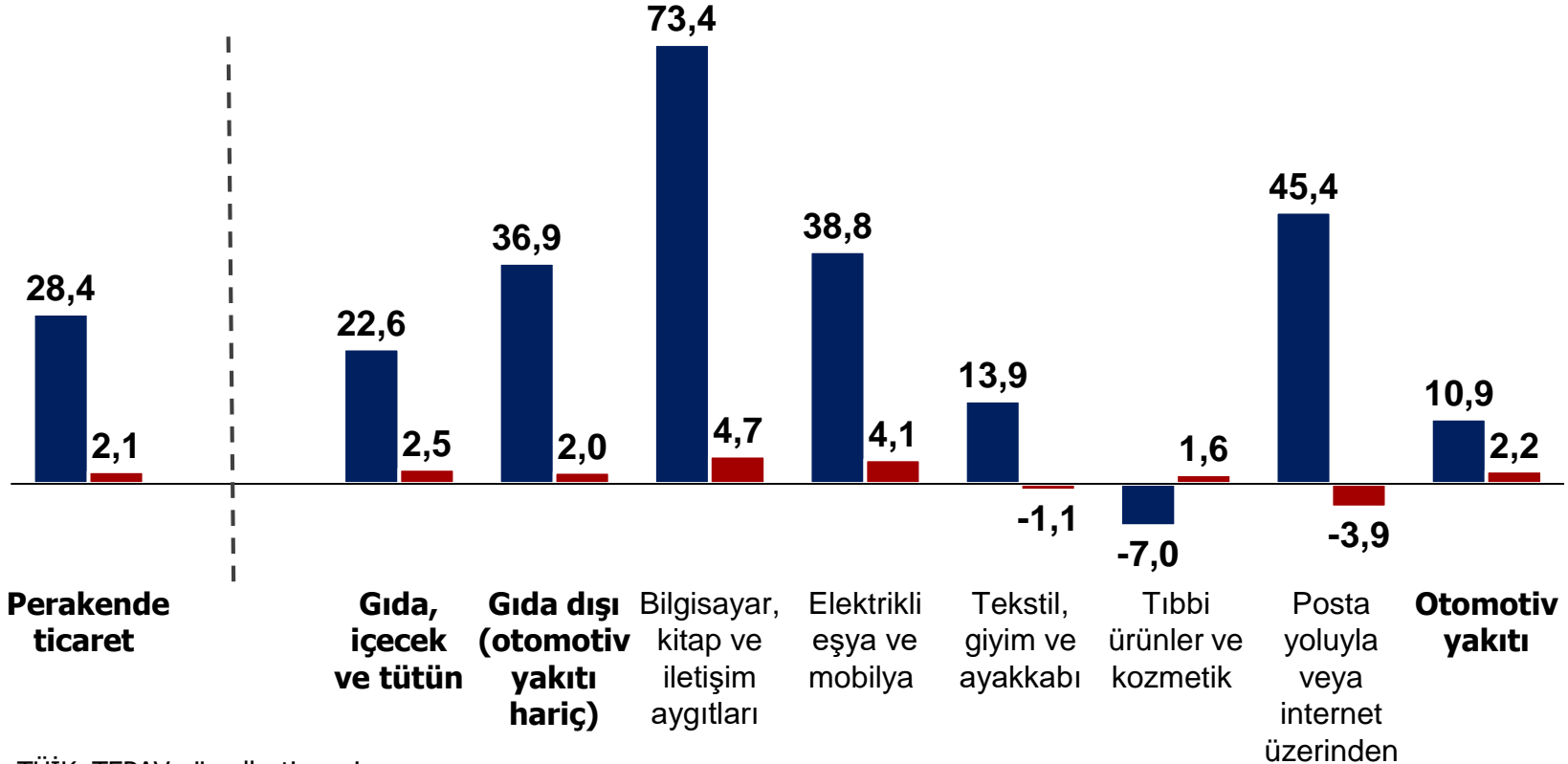
Gıda dışı harcamalar (otomotiv yakıtı hariç) artışların temel kaynağını oluşturmaktadır.

Bilgisayar ve iletişim araçları geçen aya ve yıla kıyasla satışı en hızlı artan sektördür.

Sektörlere göre perakende satış hacmi (Mayıs 2023)

■ Yıllık değişim (takvim etkisinden arındırılmış, %)

■ Aylık değişim (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, %)

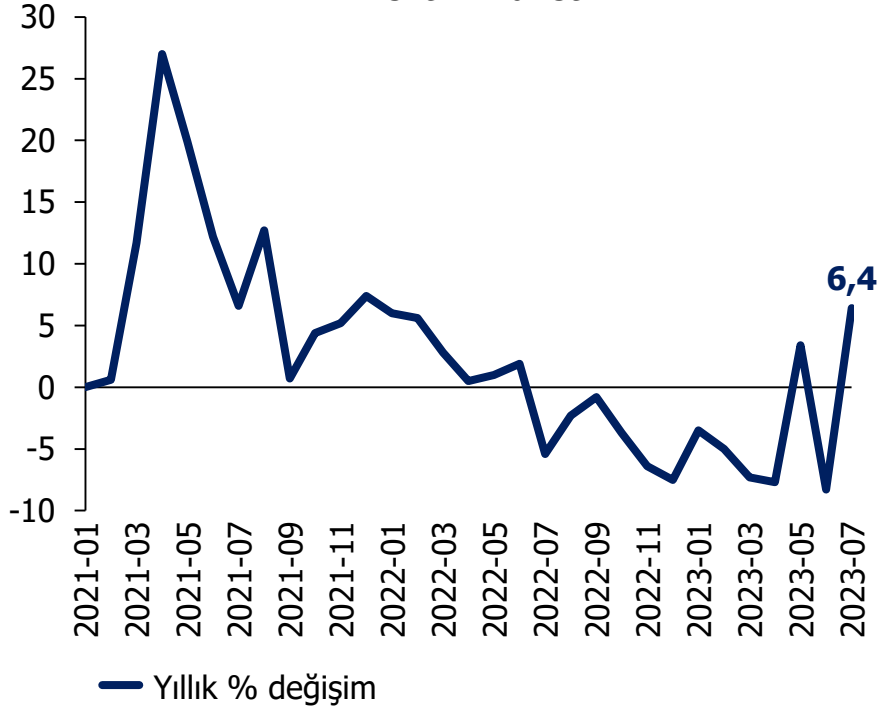

İkinci çeyreğe ait öncü göstergelerden elektrik tüketimi ve Bileşik Endeks Haziran ayında gerilemiştir.

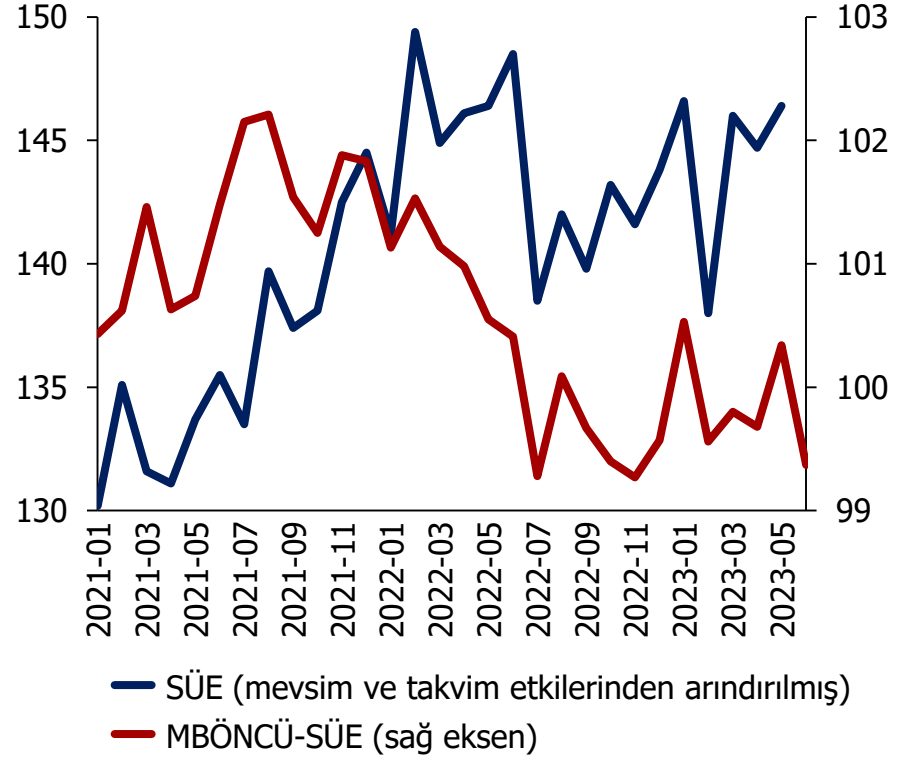
Elektrik tüketimi Temmuz ayında tekrar artışa dönmüştür.

Öncü Göstergeler (Ocak 2021 – Haziran / Temmuz 2023*)

Elektrik Tüketimi

Bileşik Öncü Göstergeler Endeksi (MBÖNCÜ-SÜE)**

Kaynak: TCMB, TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

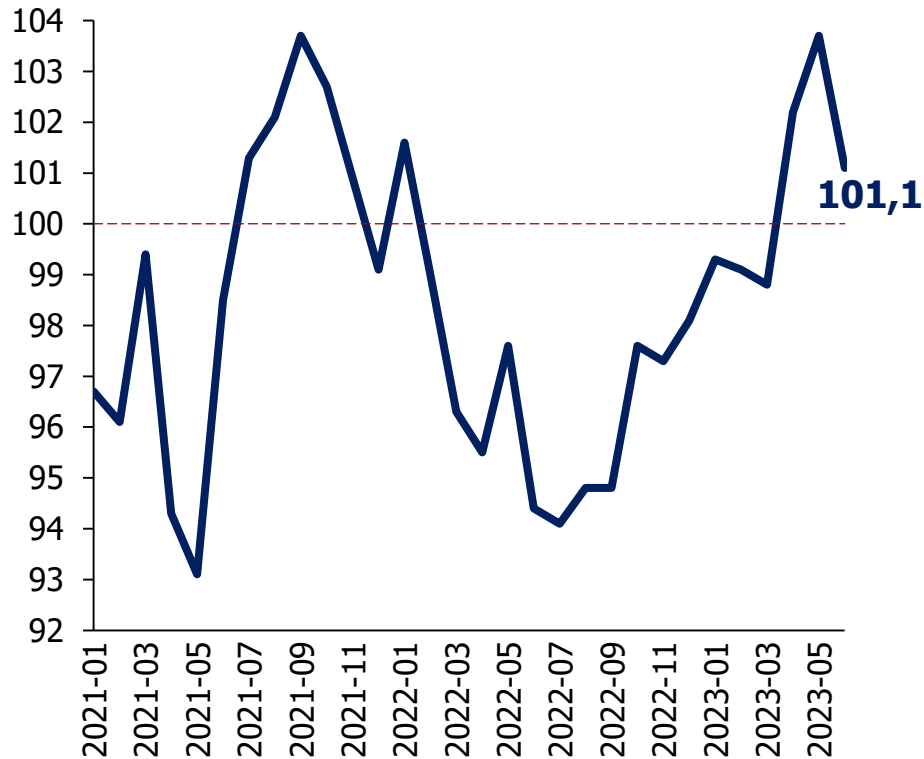
* MBÖNCÜ-SÜE Haziran ayı, elektrik tüketimi ise 23 Temmuz 2023 tarihi itibarıdır.

** MBÖNCÜ-SÜE'yi oluşturan göstergeler: Elektrik üretim miktarı, satış miktarı ile ağırlıklandırılmış hazine ihalesi faiz oranı, ara malları ithalatı, TCMB İktisadi Yönelim Anketi - mamul mal stok miktarı ile ilgili soru, toplam istihdam miktarı ile ilgili soru, iç piyasadan alınan yeni siparişlerin miktarı ile ilgili soru ve ihracat piyasalarından alınan yeni sipariş miktarı ile ilgili soru

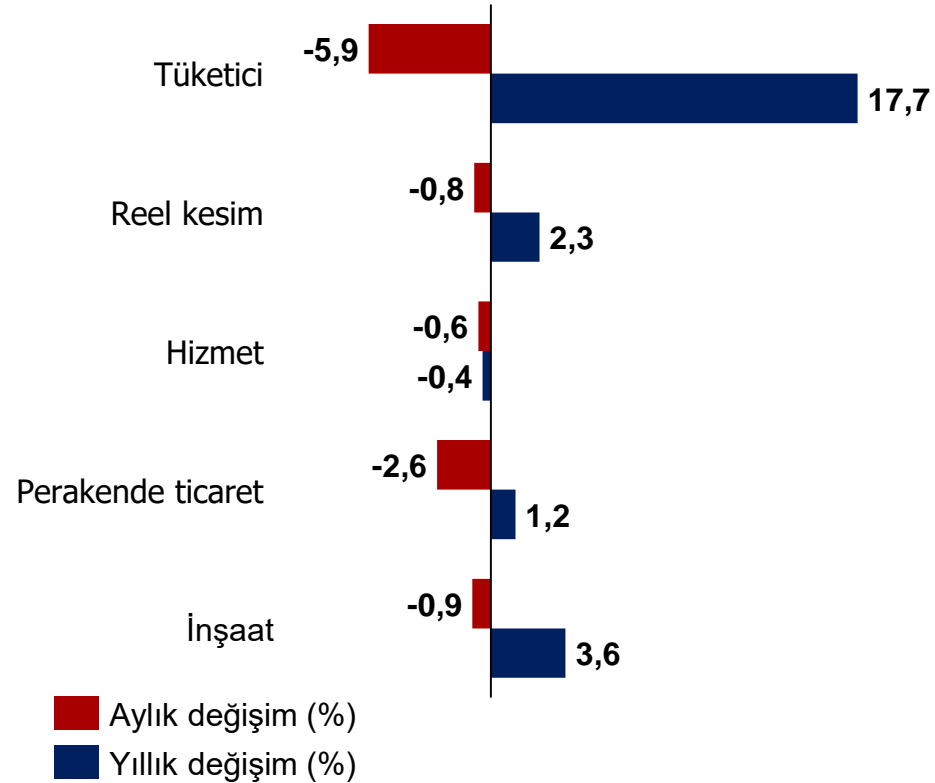
Temmuz ayında tüm sektörel güven endekslerinde düşüş kaydedilmiştir.
Güven endeksleri tüketicide %5,9, perakende ticarete ise %2,6 gerilemiştir.

Ekonomik Güven Endeksi (mevsim etkisinden arındırılmış)

Ekonomik Güven Endeksi (Ocak 2021-Haziran 2023)*

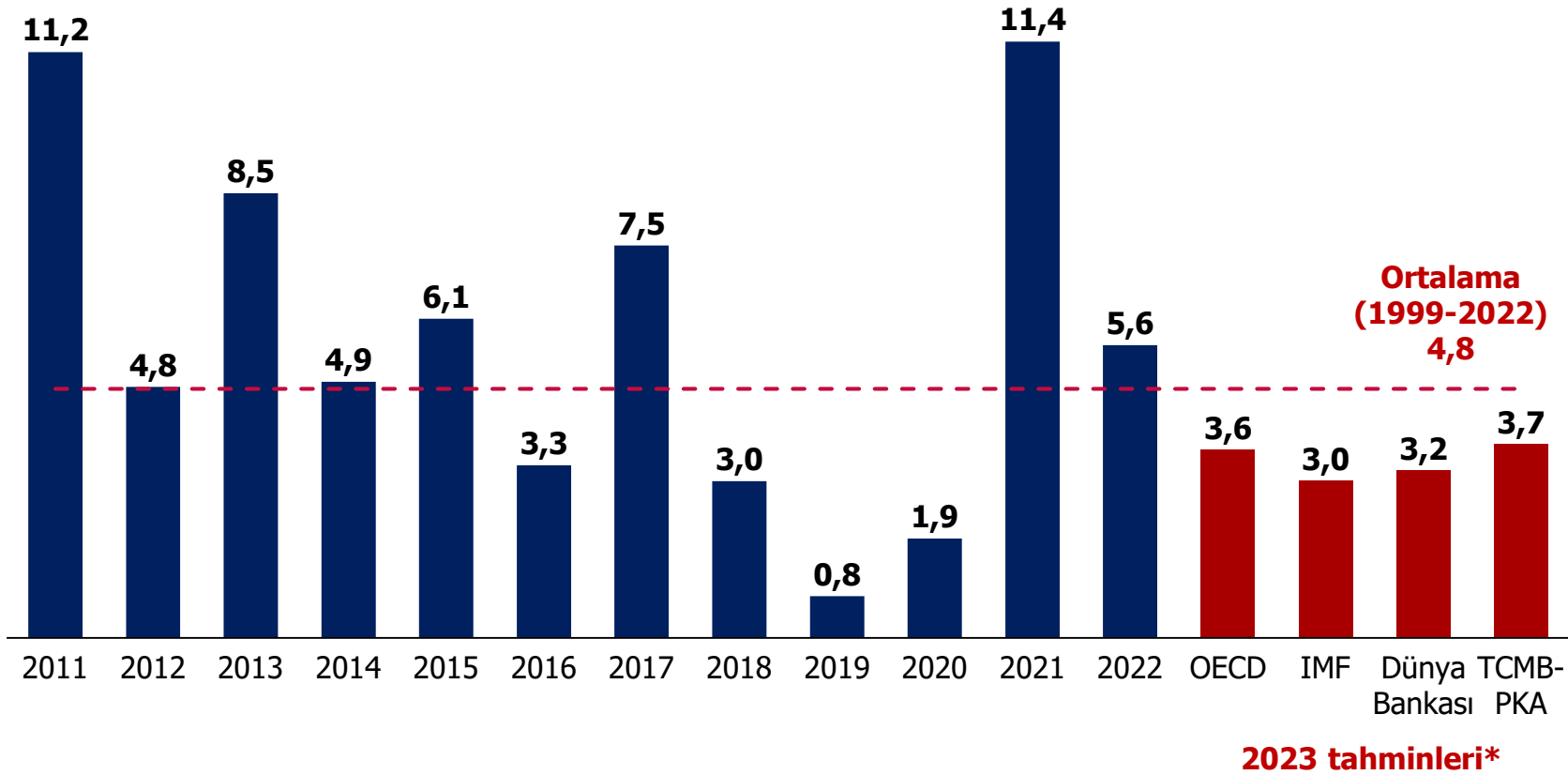
Sektörel Güven Endeksleri (Temmuz 2023)

2023 yılı büyüme tahminleri %3,0-3,7 aralığındadır.

Temmuz ayında TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi büyüme beklentisi %3,8'den %3,7'ye, IMF tahmini ise %2,7'den %3,0'e güncellenmiştir.

GSYİH büyüme oranları (%) 2011 – 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Temmuz 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Haziran 2023 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası – Haziran 2023 Küresel Ekonomik Beklentiler Raporu ve TCMB Temmuz 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi (PKA) verileridir.

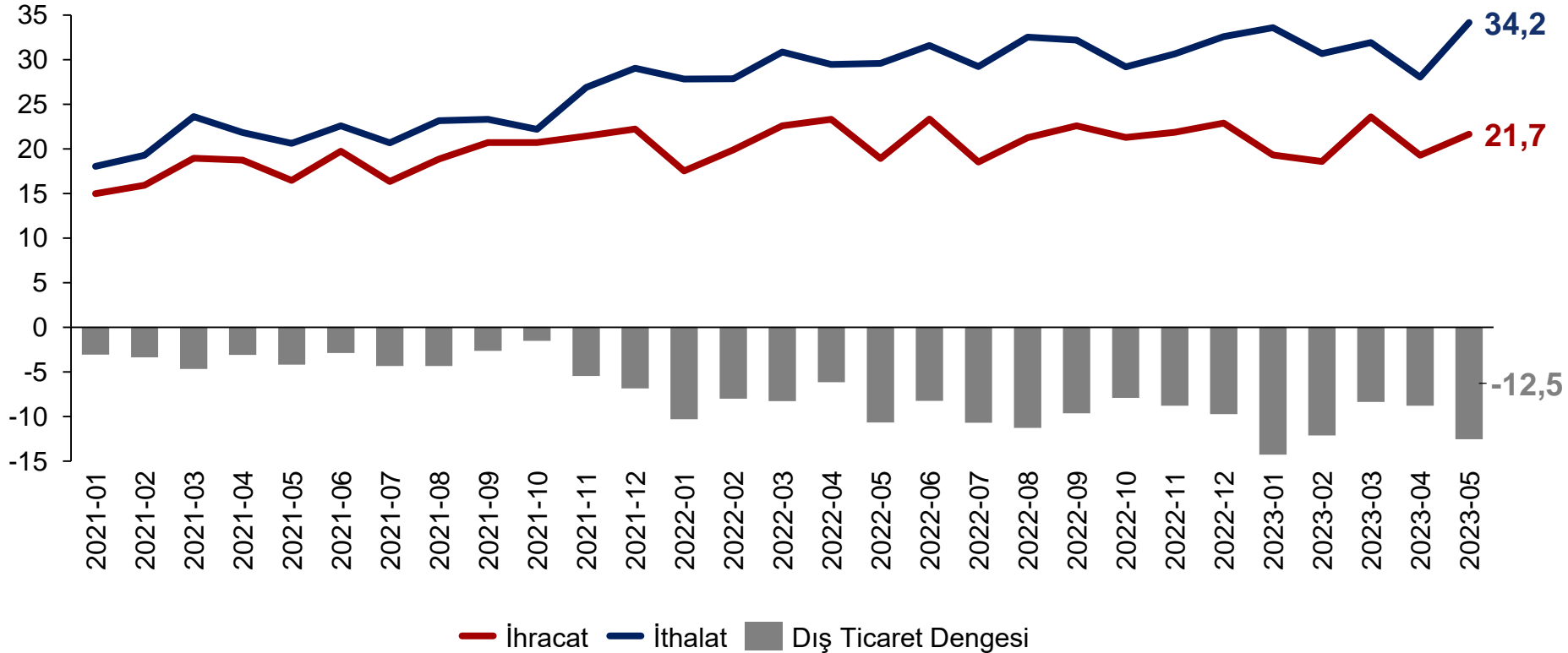
Dış Ticaret ve Ödemeler Dengesi

- Dış ticaret
  - İhracat ve ithalat
  - Karşılama oranı
  - Turizm
- Cari denge ve finansmanı
  - Cari işlemler dengesi
  - Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri
- Merkez Bankası rezervleri
- Cari denge tahminleri

Mayıs ayında ihracat %14,4, ithalat %15,5 artmıştır.

Dış ticaret açığı ise %17,6 artarak 12,5 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

İhracat, ithalat ve dış ticaret dengesi (milyar dolar) Ocak 2021 – Mayıs 2023

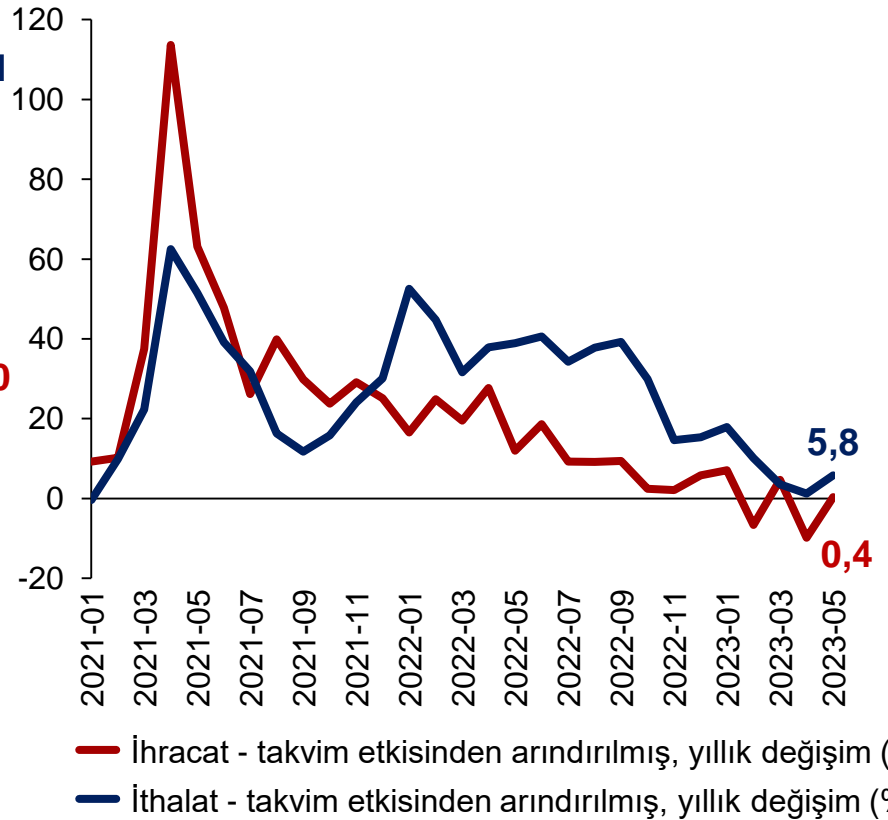
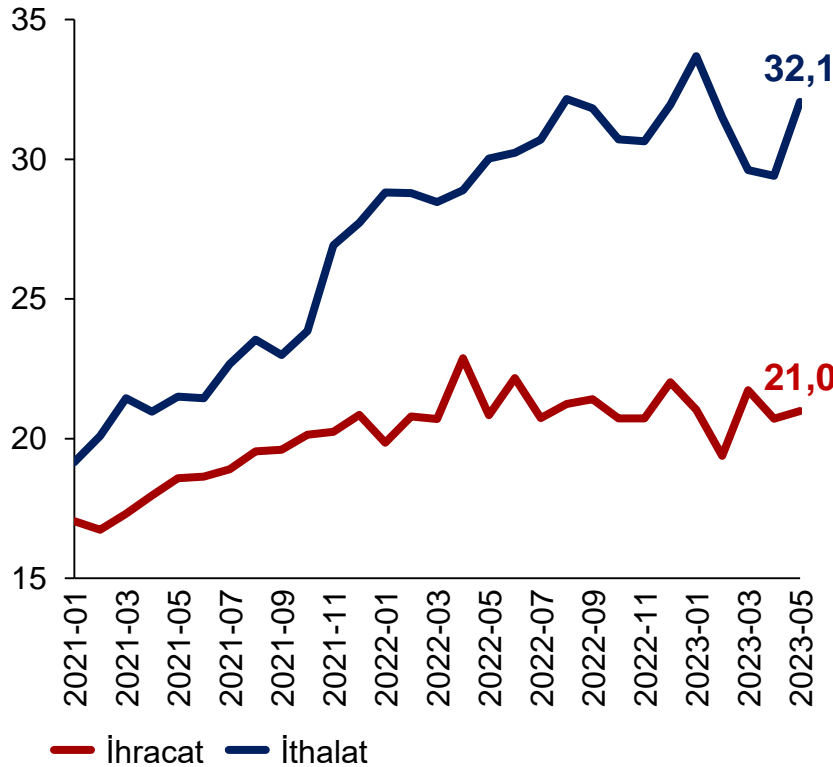

İhracatta olumsuz görünüm devam etmektedir.

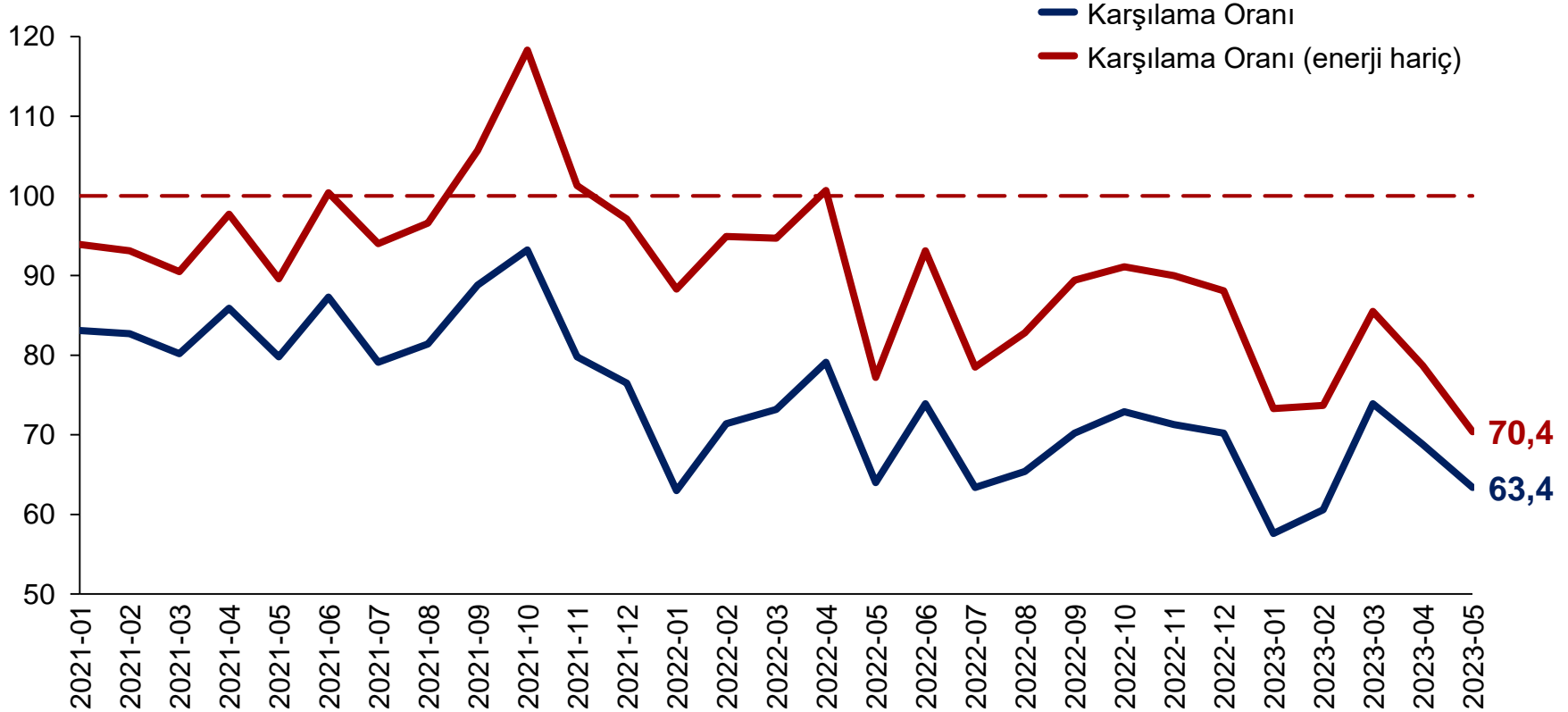
Mayıs ayı itibarıyla yıllık olarak ithalatta %5,8, ihracatta ise %0,4 artış gerçekleşmiştir.

İhracat ve ithalat (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, milyar dolar ve %) Ocak 2021 – Mayıs 2023

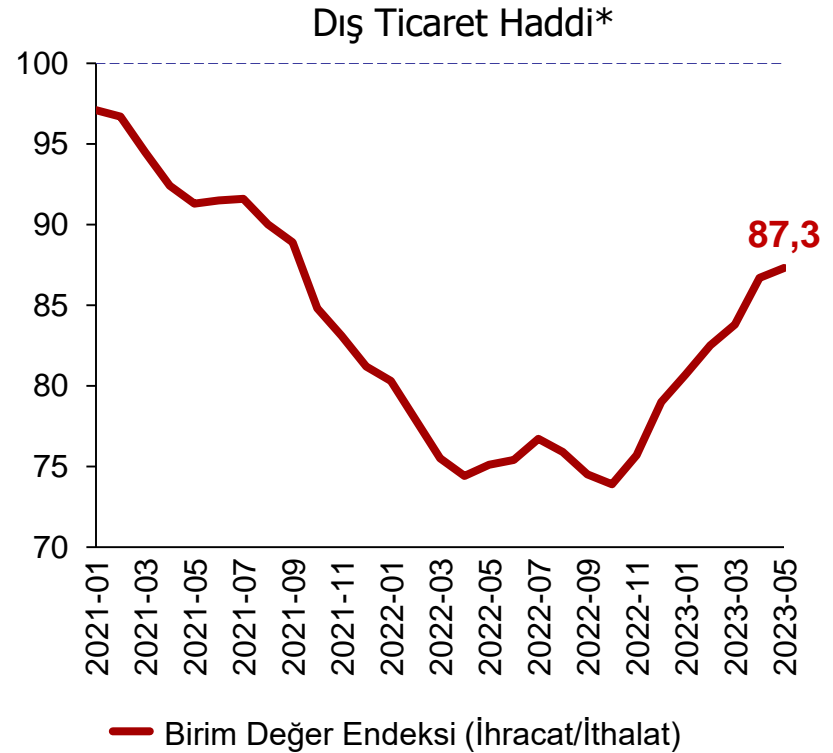
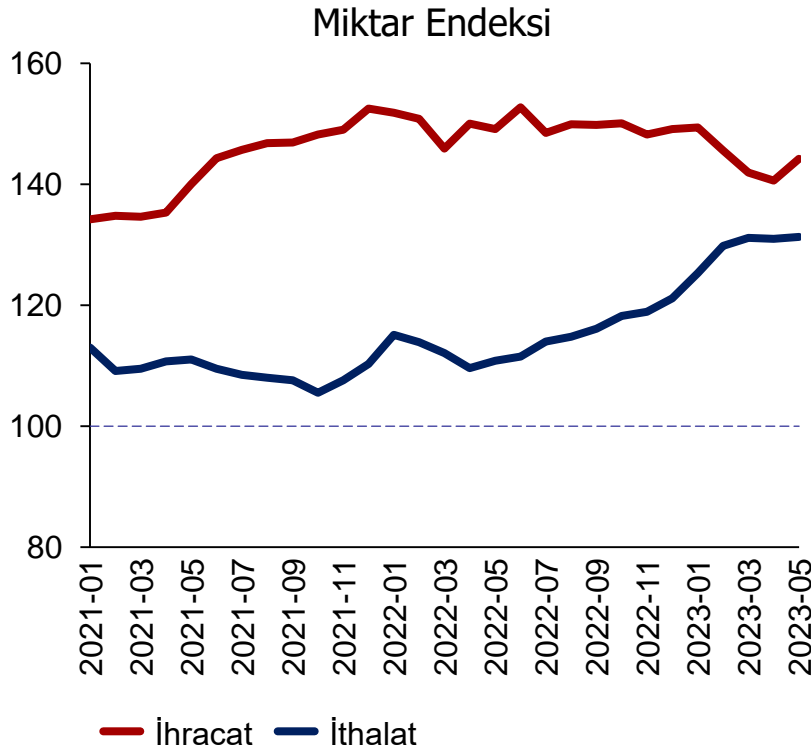
İhracatın ithalatı karşılama oranı gerilemektedir.
Enerji hariç kalemlerde de karşılama oranı %70,4'e düşmüştür.

İhracatın ithalatı karşılama oranı (%) Ocak 2021 – Mayıs 2023

Miktar olarak ithalat sabit seyrederken ihracattaki düşüş durmuştur.
Dış ticaret haddi yükseliş eğilimindedir.

Dış ticaret endeksleri (mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış, 3 aylık hareketli ortalama)
Ocak 2021 – Mayıs 2023

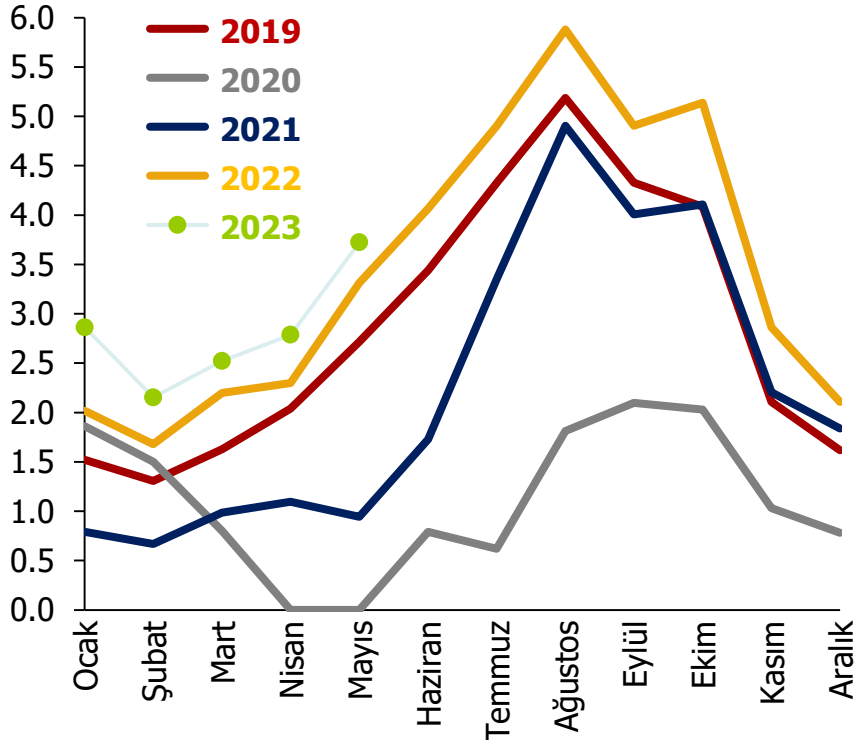

Ocak-Mayıs döneminde turizm gelirleri bir önceki yılın %22,1 üzerinde gerçekleşmiştir.

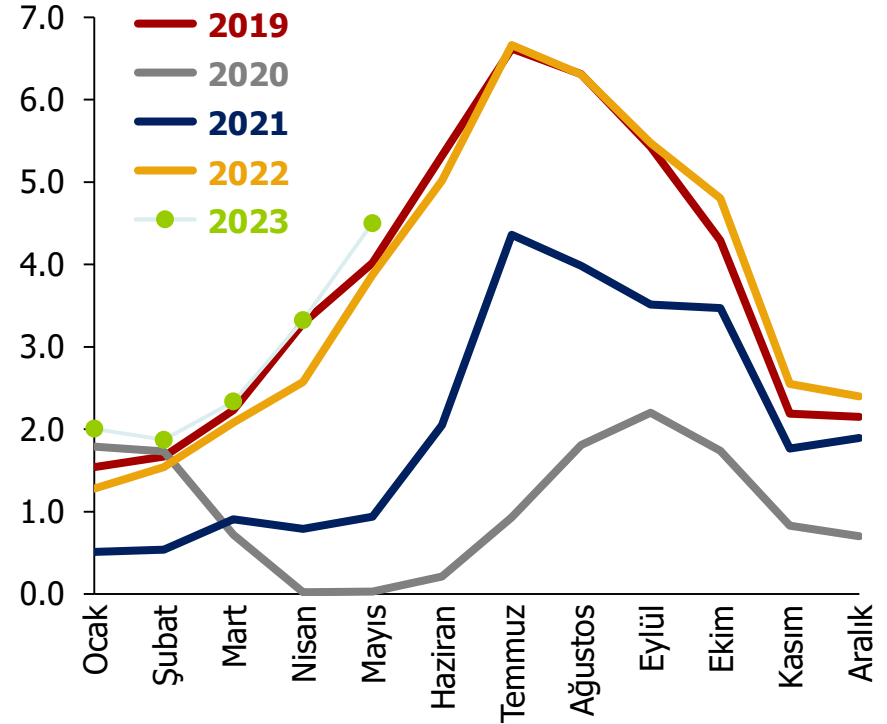
Yabancı ziyaretçi sayılarında da son 5 yılın en yüksek düzeylerine ulaşmıştır.

Turizm geliri ve ziyaretçi sayısı* (Ocak 2019 – Mayıs 2023)

Toplam Seyahat Gelirleri (milyar dolar)

Yabancı Ziyaretçi Sayısı (milyon kişi)

Kaynak: TCMB, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve TEPAV görselleştirmesi

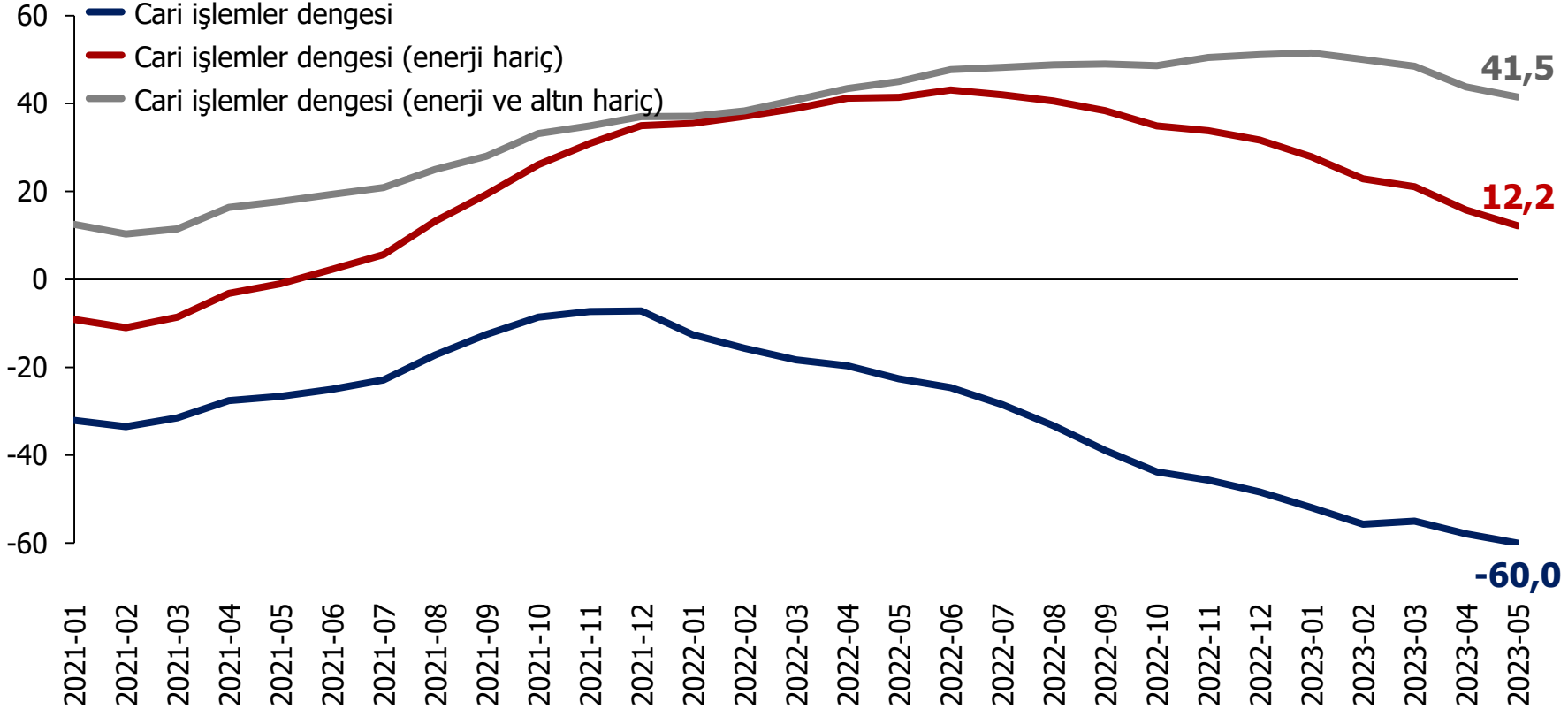
* 2012-2022 dönemini kapsayan turizm verilerinde iyileştirmeler yapılmış ve seyahat gelirleri toplam 22,4 milyar dolar yukarı yönlü güncellenmiştir.

Güncellemelerin yaklaşık %80'i son dört yıla aittir. Detaylı bilgi için bakınız: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1/duyuru20221111.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-05f36989-b846-4b13-bb85-40c865c066e1-ohBvgrX>

Mayıs ayında cari açık aylık 7,9 milyar dolar, yıllık 60 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir.

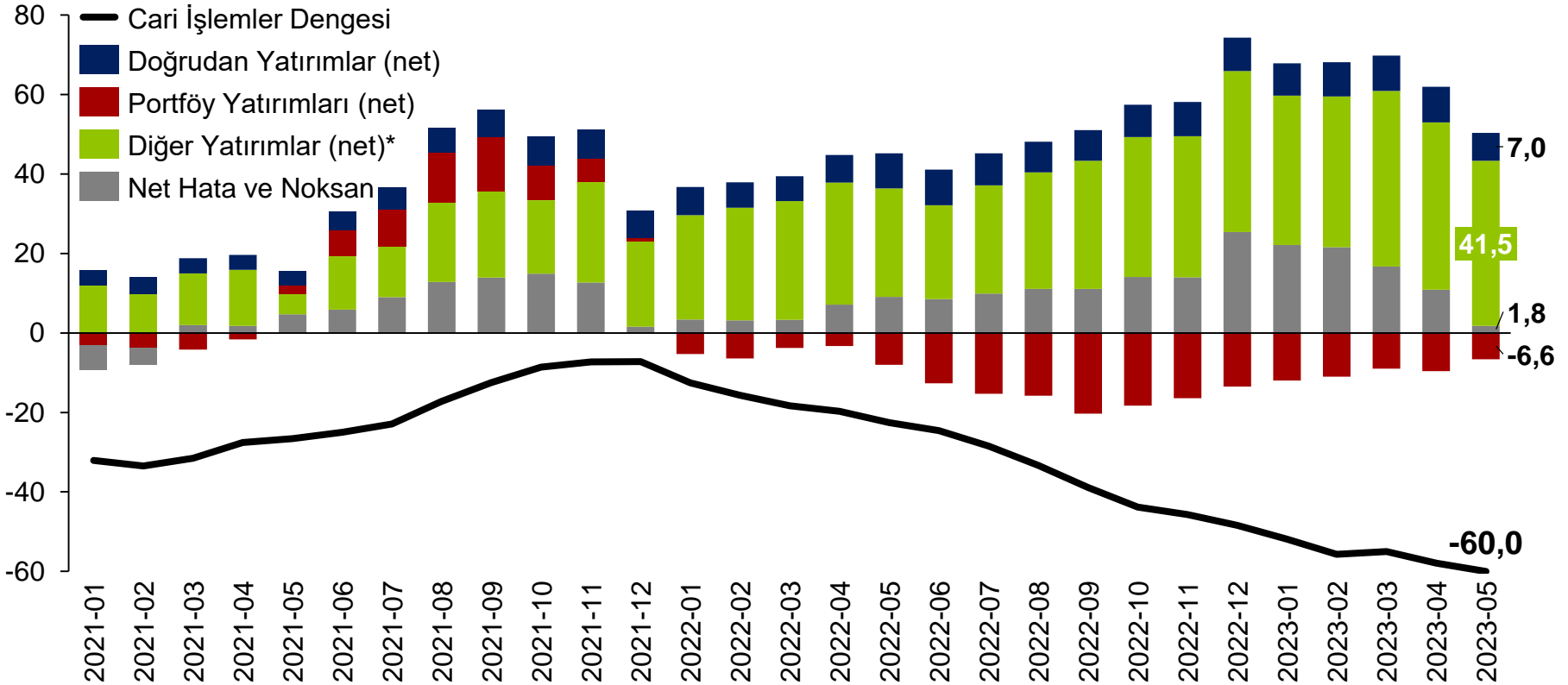
Çekirdek cari işlemler dengesi (enerji ve altın ticareti hariç) fazla vermeye beraber gerileme eğilimi sürmektedir.

Cari işlemler dengesi (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2021 – Mayıs 2023

Mayıs ayı itibarıyla kredi ve mevduatlardan oluşan diğer yatırımlar cari açığın yaklaşık %70'ini karşılamaktadır.

Cari işlemler dengesi ve finansman kalemleri (12 aylık birikimli, milyar dolar) Ocak 2021 - Mayıs 2023

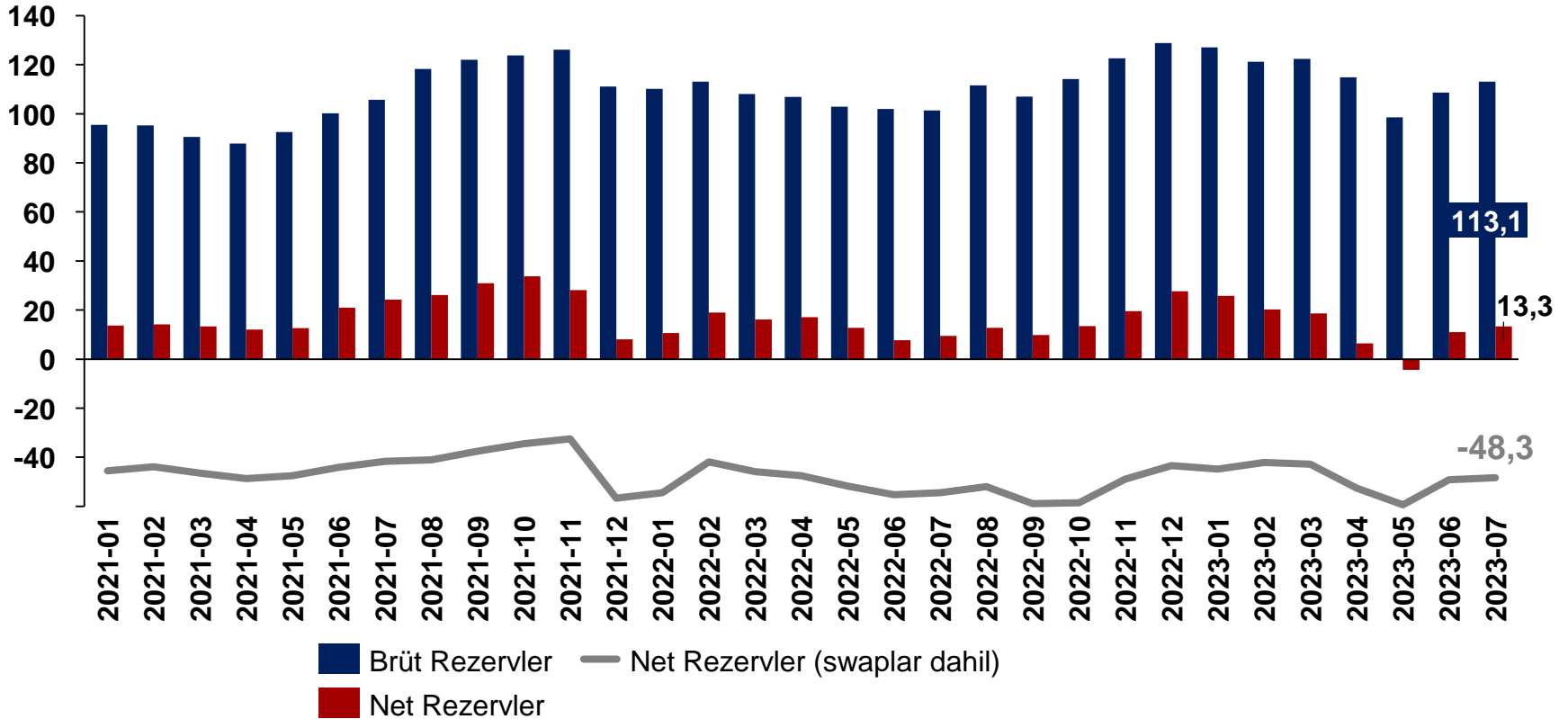
Kaynak: TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* Diğer yatırımlar, doğrudan yatırım, portföy yatırımları ya da rezerv varlık dışında kalan tüm finansal işlemleri içermektedir. Efektif ve mevduatlar, krediler ve ticari krediler ana kalemlerdir.

Merkez Bankası rezervleri artış eğilimindedir.

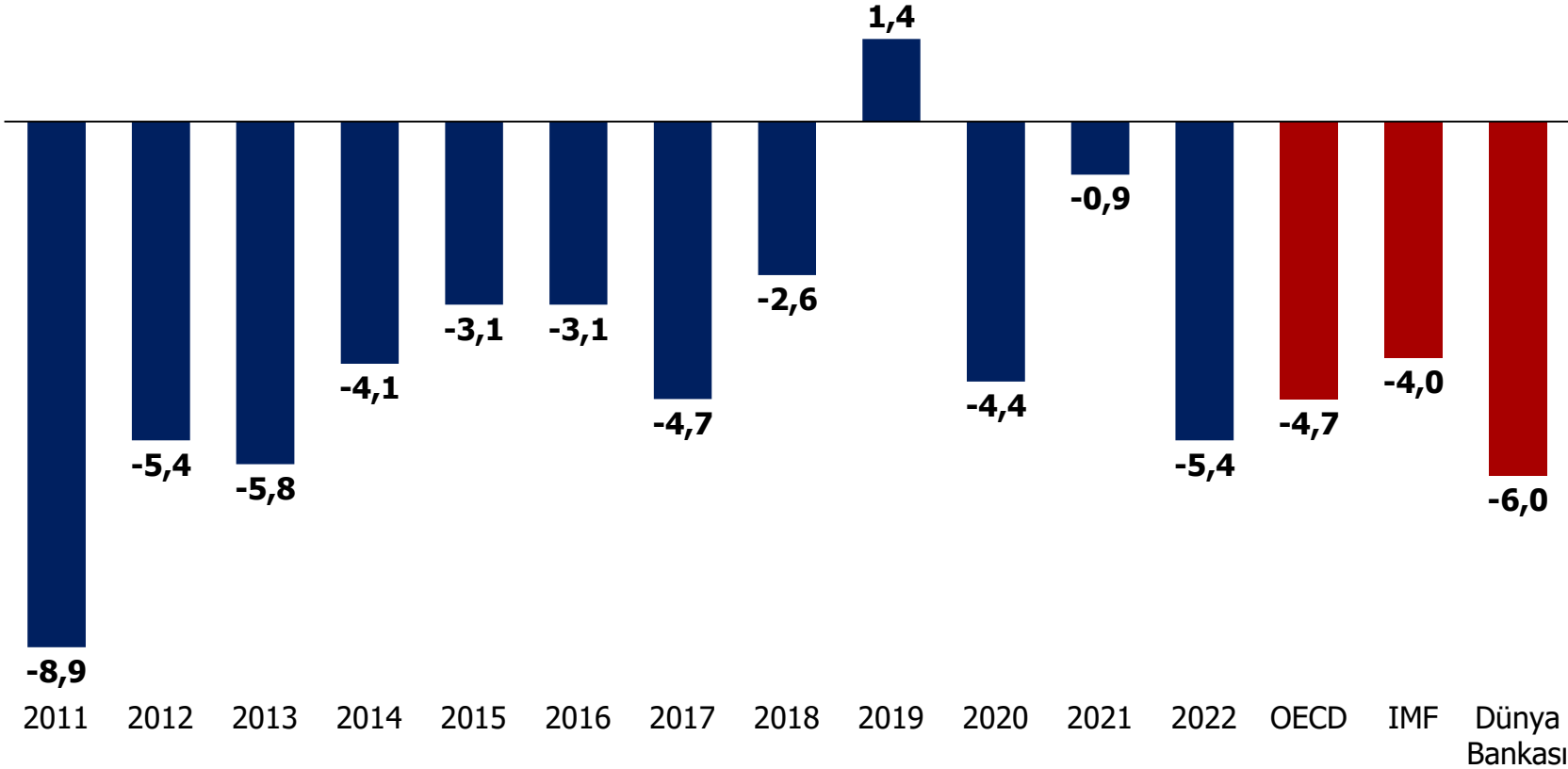
Son iki ayda rezervler 14,6 milyar dolar, net rezervler ise 17,7 milyar dolar artmıştır.

Merkez Bankası rezervleri (milyar dolar) Ocak 2021 – Temmuz 2023*

Uluslararası kuruluşların 2023 yılı cari açık /GSYİH tahminleri %4,0 – 6,0 aralığındadır.

Cari işlemler dengesi / GSYİH (%) 2011 - 2023

2023 tahminleri*

Kaynak: TÜİK, TCMB, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Nisan 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD – Haziran 2023 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Nisan 2023 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu verileridir.

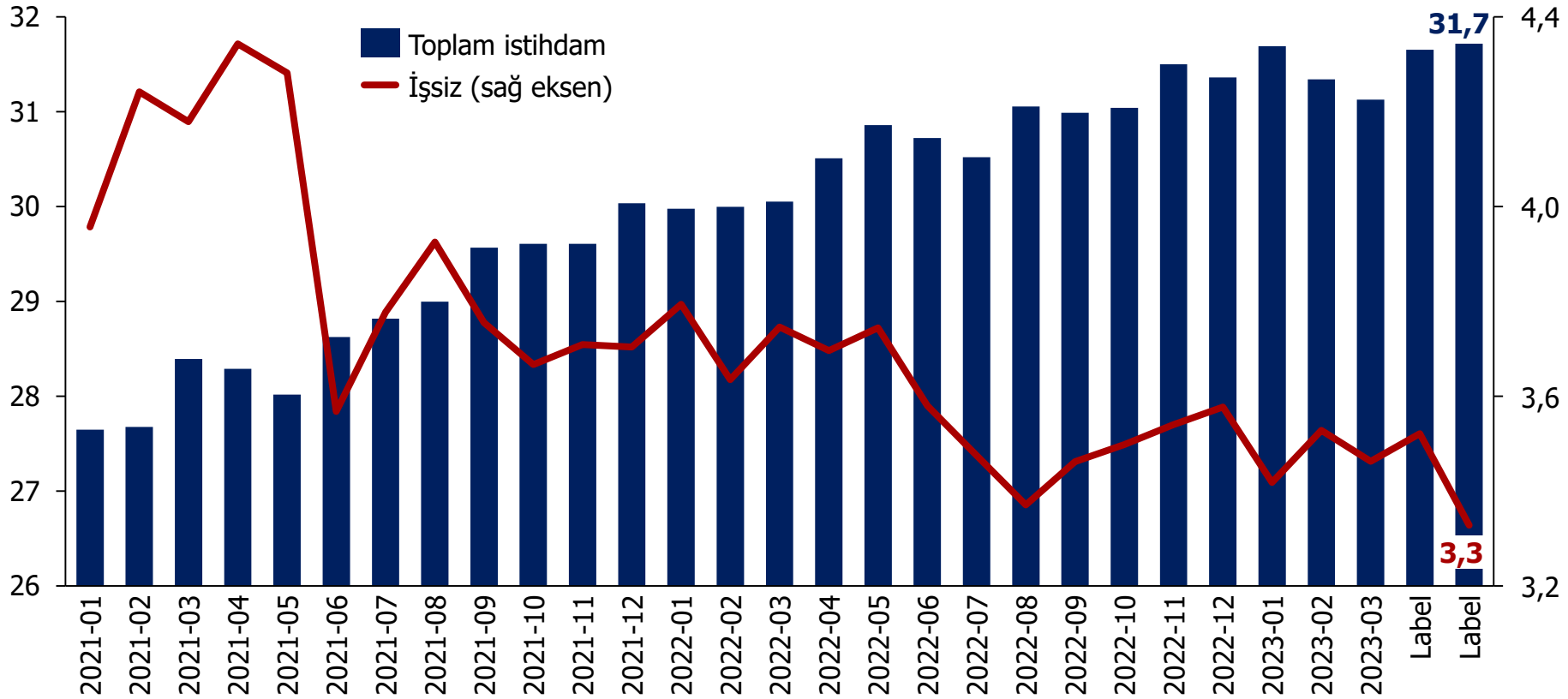

İstihdam ve İşsizlik

- Toplam istihdam ve işsiz sayıları
- İşgücüne katılım ve işsizlik oranları
- Kadın ve genç işsizlik oranları
- Geniş tanımlı işsizlik oranları
  - Zamana bağlı eksik istihdam ve işsizlerin bütünleşik oranı
  - İşsiz ve potansiyel işgücünün bütünleşik oranı
  - Atıl işgücü oranı

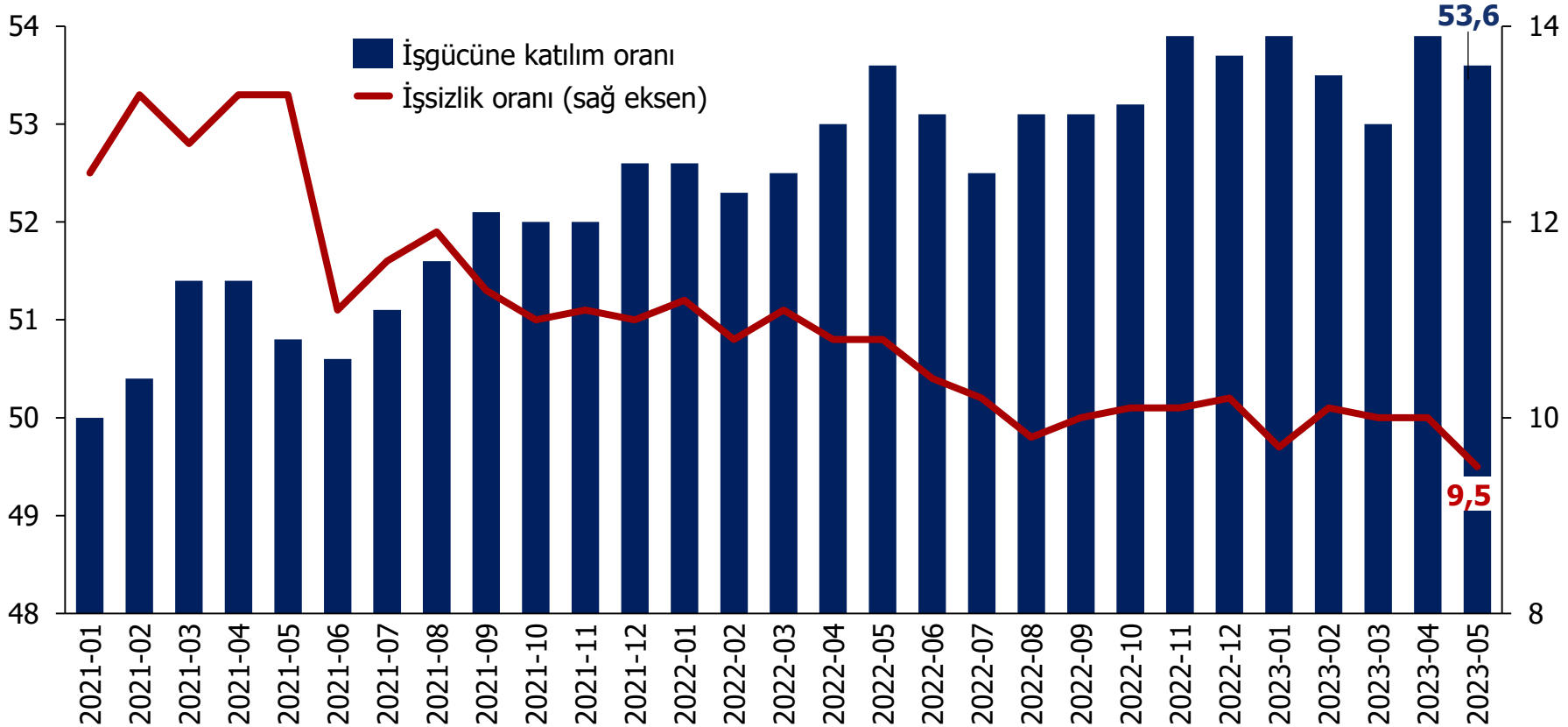
Mayıs ayında istihdam artarken işsiz sayısı düşmüştür.
İstihdam bir önceki aya göre 63 bin artmış, işsiz sayısı ise 193 bin gerilemiştir.

Toplam istihdam ve işsiz (mevsim etkisinden arındırılmış, milyon kişi) Ocak 2021 – Mayıs 2023

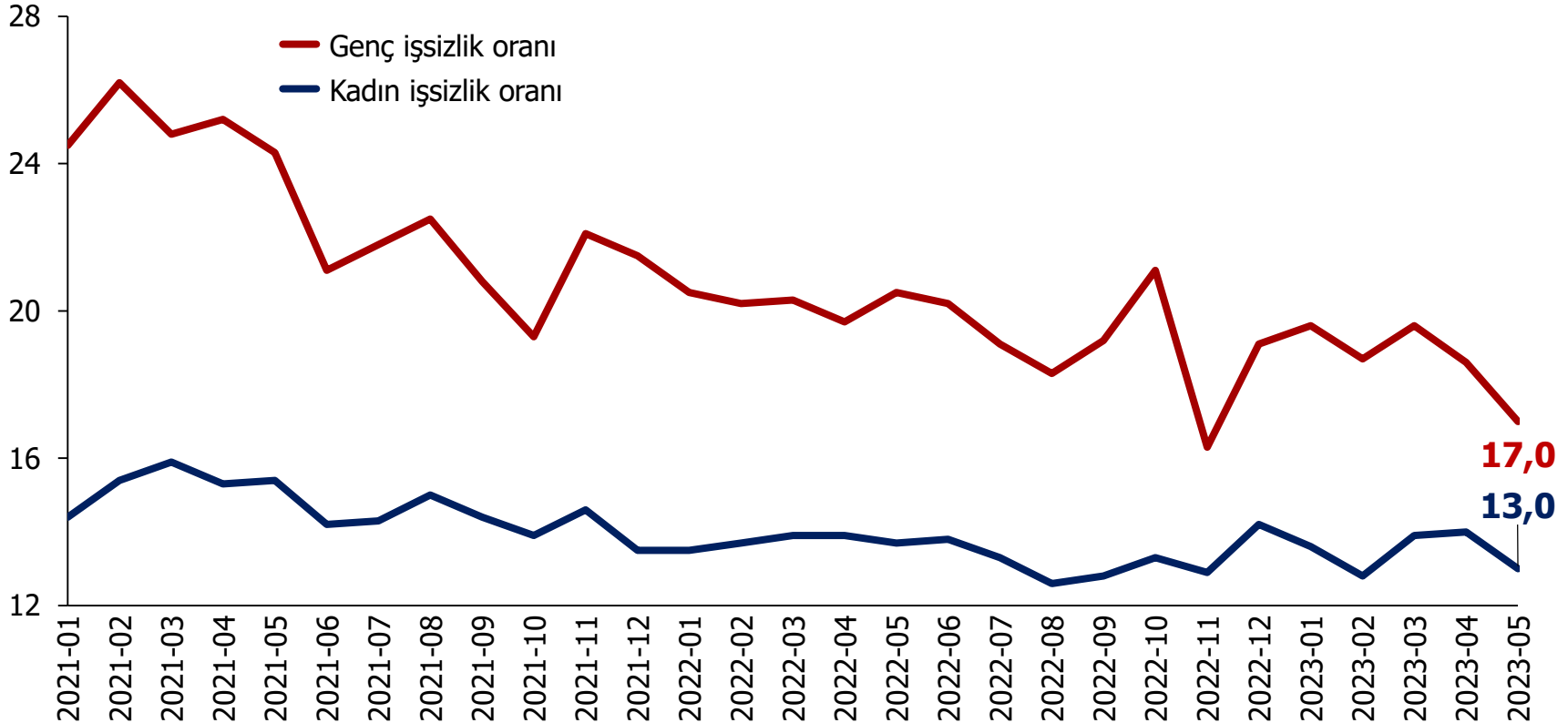
Mayıs ayında işsizlik oranı 0,5 puan azalarak %9,5'e gerilemiştir.
İşgücüne katılım oranı ise %53,6'ya düşmüştür.

İşsizlik ve işgücüne katılım oranı (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2021 – Mayıs 2023

Mayıs ayında işsizlik oranları kadınlarda 1 puan, gençlerde ise 1,6 puan gerilemiştir.

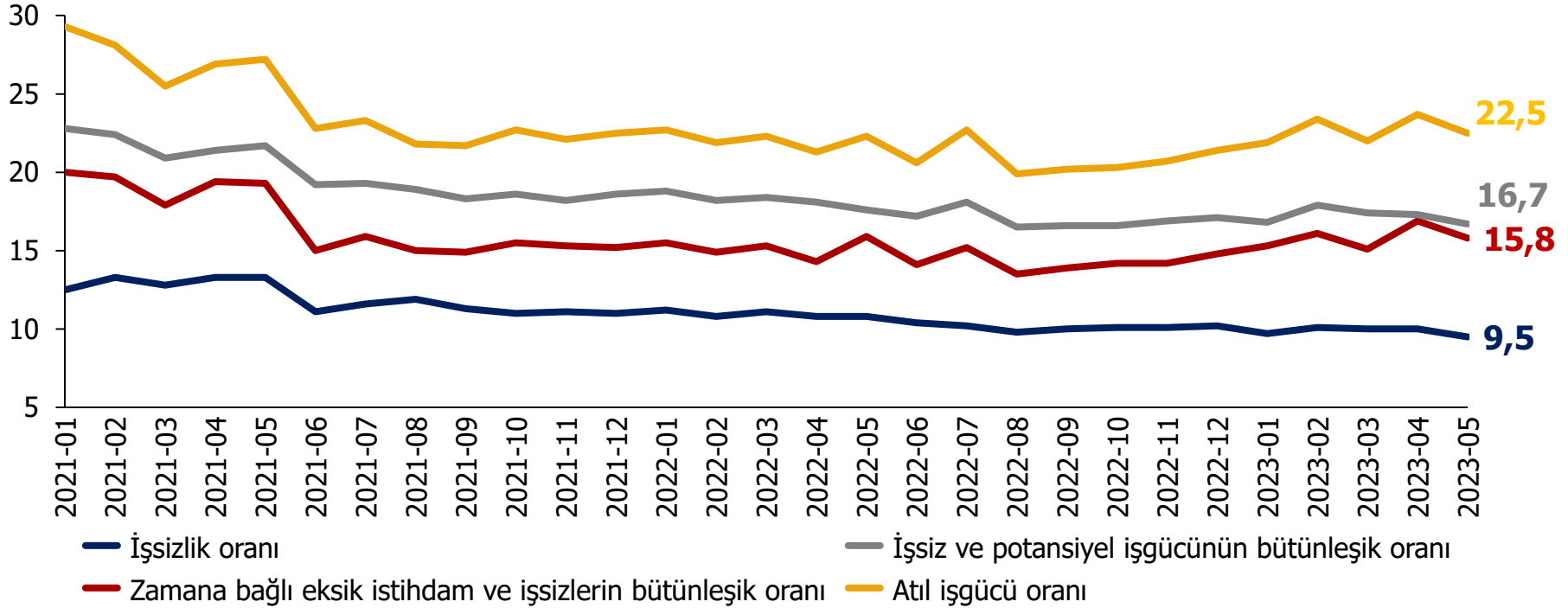
Genç ve kadın işsizlik oranları (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2021 – Mayıs 2023

Mayıs ayında geniş tanımlı işgücü göstergeleri gerilemiştir.

Bir önceki aya kıyasla atıl işgücü oranı 1,2 puan azalarak %22,5 düzeyinde gerçekleşmiştir.

İşgücüne ilişkin tamamlayıcı göstergeler* (mevsim etkisinden arındırılmış, %) Ocak 2021 – Mayıs 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Zamana bağlı eksik istihdam: Referans haftasında istihdamda olan, esas işinde ve diğer işinde/işlerinde fiili olarak 40 saatten daha az süre çalışmış olup, daha fazla süre çalışmak istediğini belirten ve mümkün olduğu takdirde daha fazla çalışmaya başlayabilecek olan kişilerdir.

Potansiyel işgücü: Referans haftasında ne istihdamda ne de işsiz olan çalışma çağındaki kişilerden; iş arayan fakat kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olmayanlarla, iş aramadığı halde çalışma isteği olan ve kısa süre içerisinde işbaşı yapabilecek durumda olan kişilerdir.

Atıl işgücü: Zamana bağlı eksik istihdam, işsiz ve potansiyel işgücünün toplamıdır.

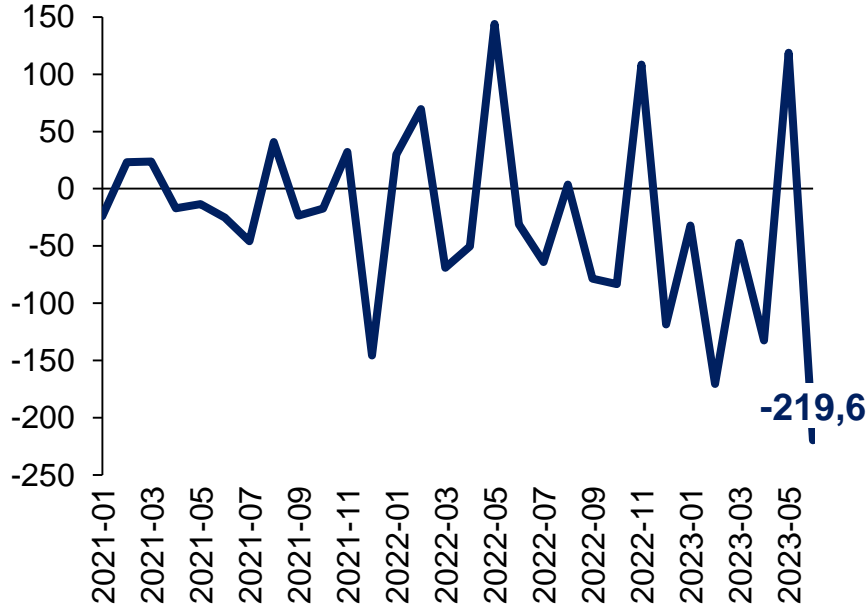
Kamu Maliyesi

- Merkezi Yönetim bütçe dengesi
- Merkezi Yönetim faiz dışı denge
  - Program tanımlı faiz dışı denge
- Merkezi Yönetim borç stoku
  - Döviz cinsi borç stoku
  - Merkezi Yönetim borç stoku / GSYİH

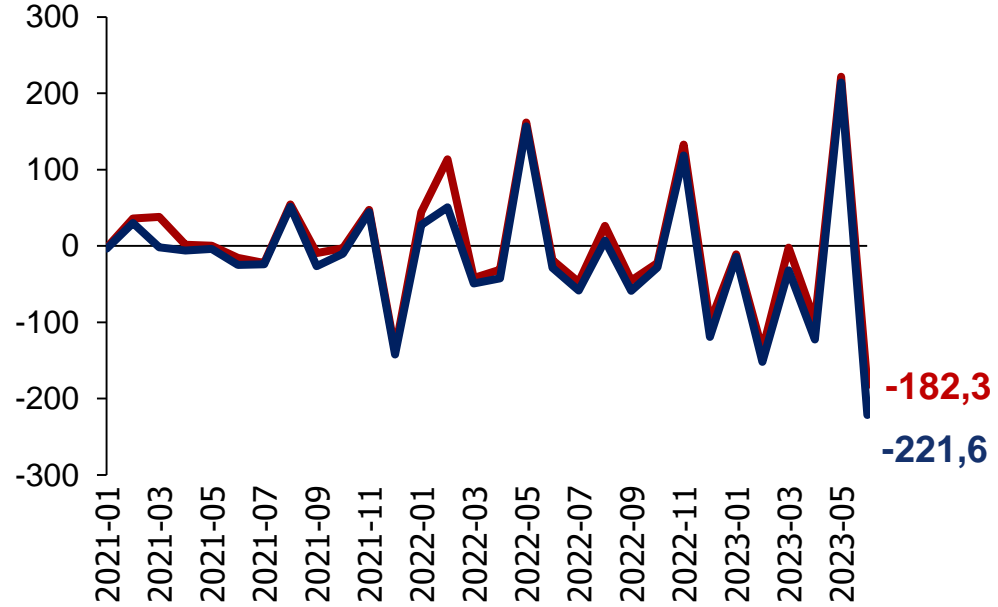
Bütçe dengesi Haziran ayında 219,6 milyar TL açık vermiştir.
Program tanımlı faiz dışı dengede ise 182,3 milyar TL açık kaydedilmiştir.

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi (milyar TL) Ocak 2021 – Haziran 2023

Merkezi Yönetim Bütçe Dengesi

Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi

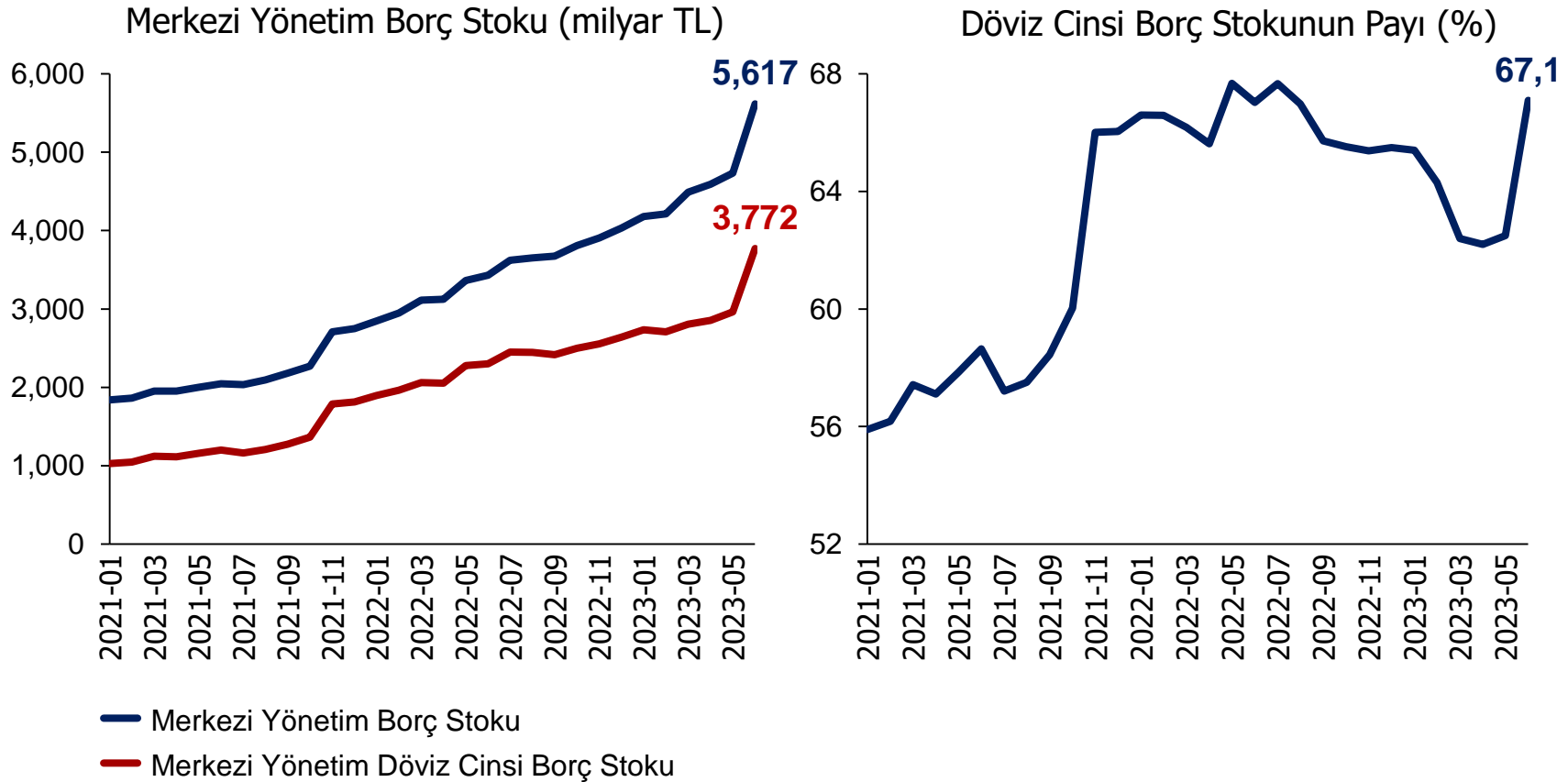

- Merkezi Yönetim Faiz Dışı Dengesi
- Merkezi Yönetim Program Tanımlı Faiz Dışı Denge

Haziran ayında Merkezi Yönetim borç stoku bir önceki yıla göre %63,7 artarak 5,6 trilyon TL'ye ulaşmıştır.

Döviz cinsi borç stokunun payı %67,1'e yükselmiştir.

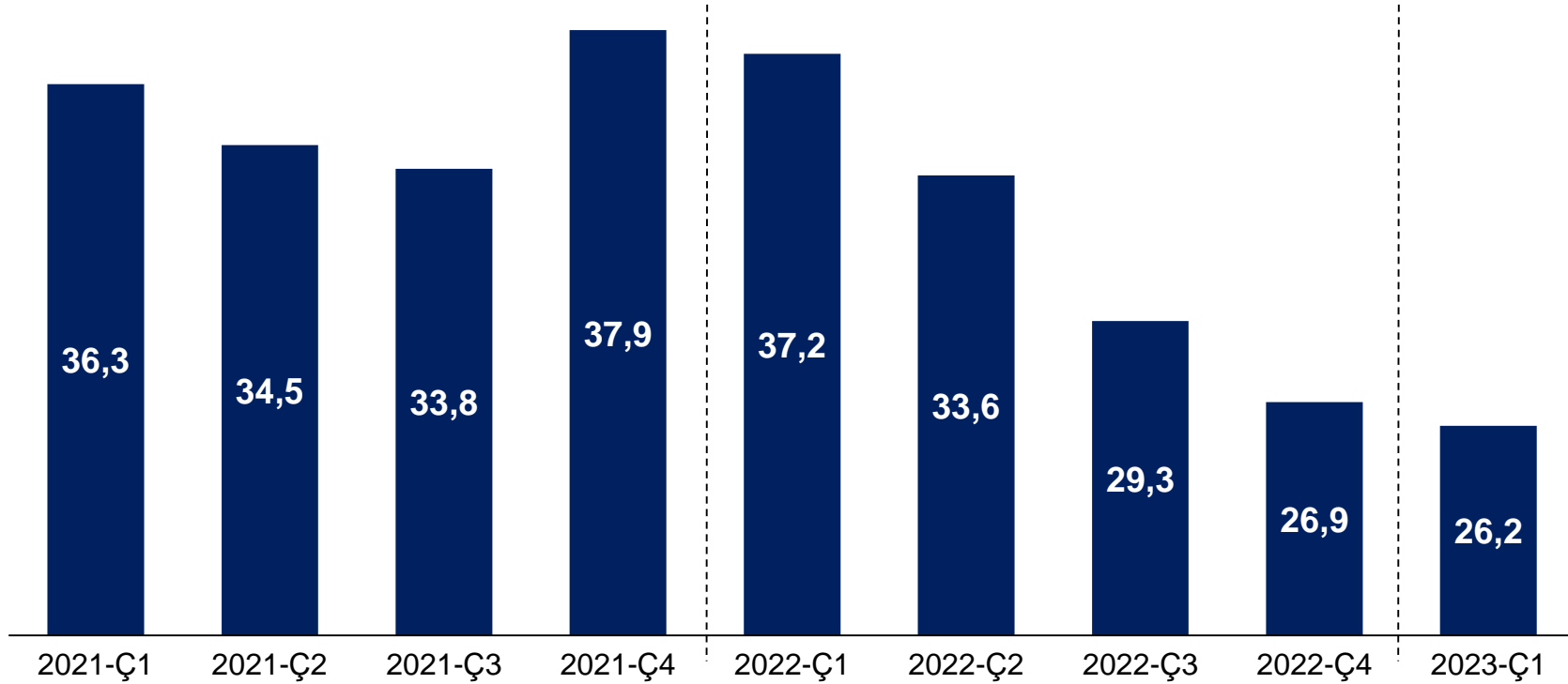
Merkezi Yönetim Borç Stoku (Ocak 2021 – Haziran 2023)

2023 ilk çeyreği itibarıyla Merkezi Yönetim borç stoku/GSYİH oranı %26,2'ye gerilemiştir.

Merkezi Yönetim Borç Stoku / GSYİH (%) 2021 Ç1 – 2023 Ç1

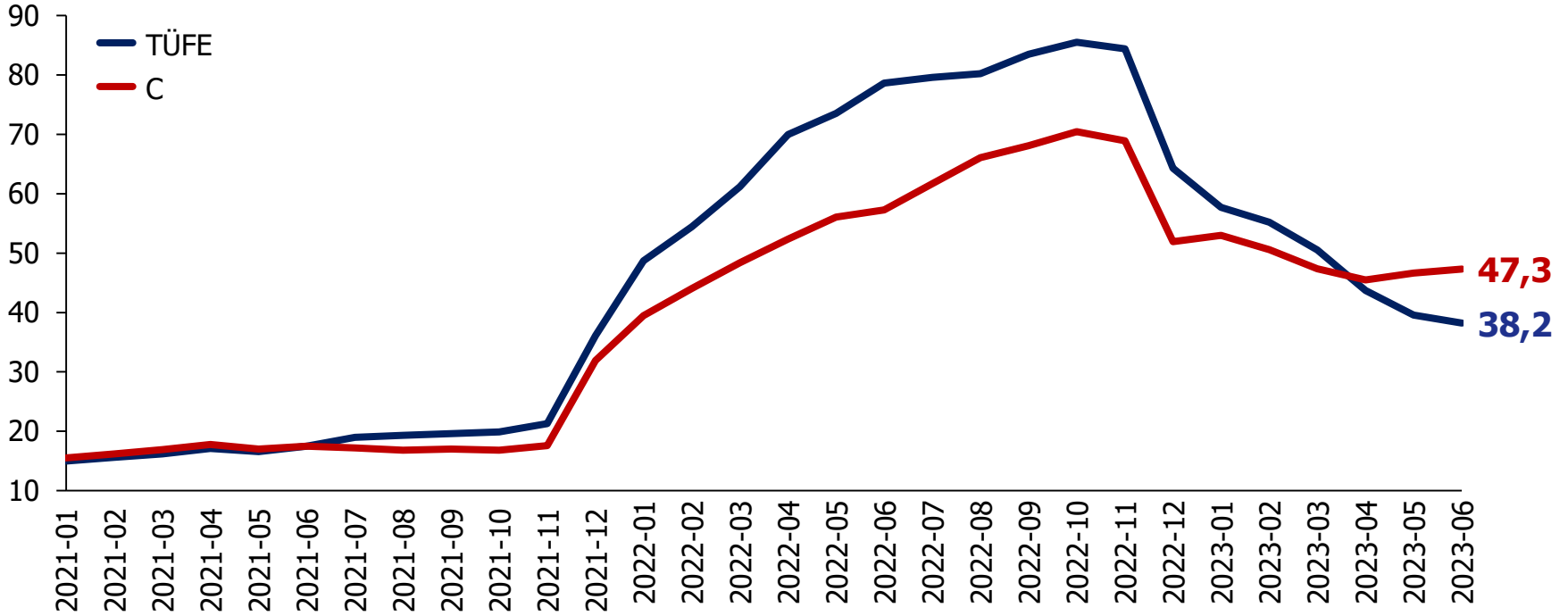

Enflasyon

- Tüketici enflasyonu
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve özel kapsamlı gösterge - C
  - Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ve alt kalemler
- Üretici enflasyonu
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve enerji alt endeksi
  - Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi (Yİ-ÜFE) ve alt kalemler

Haziran ayında yıllık tüketici enflasyonu %38,2'ye gerilemiştir.
Temel eğilim göstergelerinden TÜFE-C endeksinin yıllık değişimi ise %47,3'e yükselmiştir.

TÜFE ve özel kapsamlı enflasyon göstergesi - C* (yıllık değişim, %) Ocak 2021 – Haziran 2023

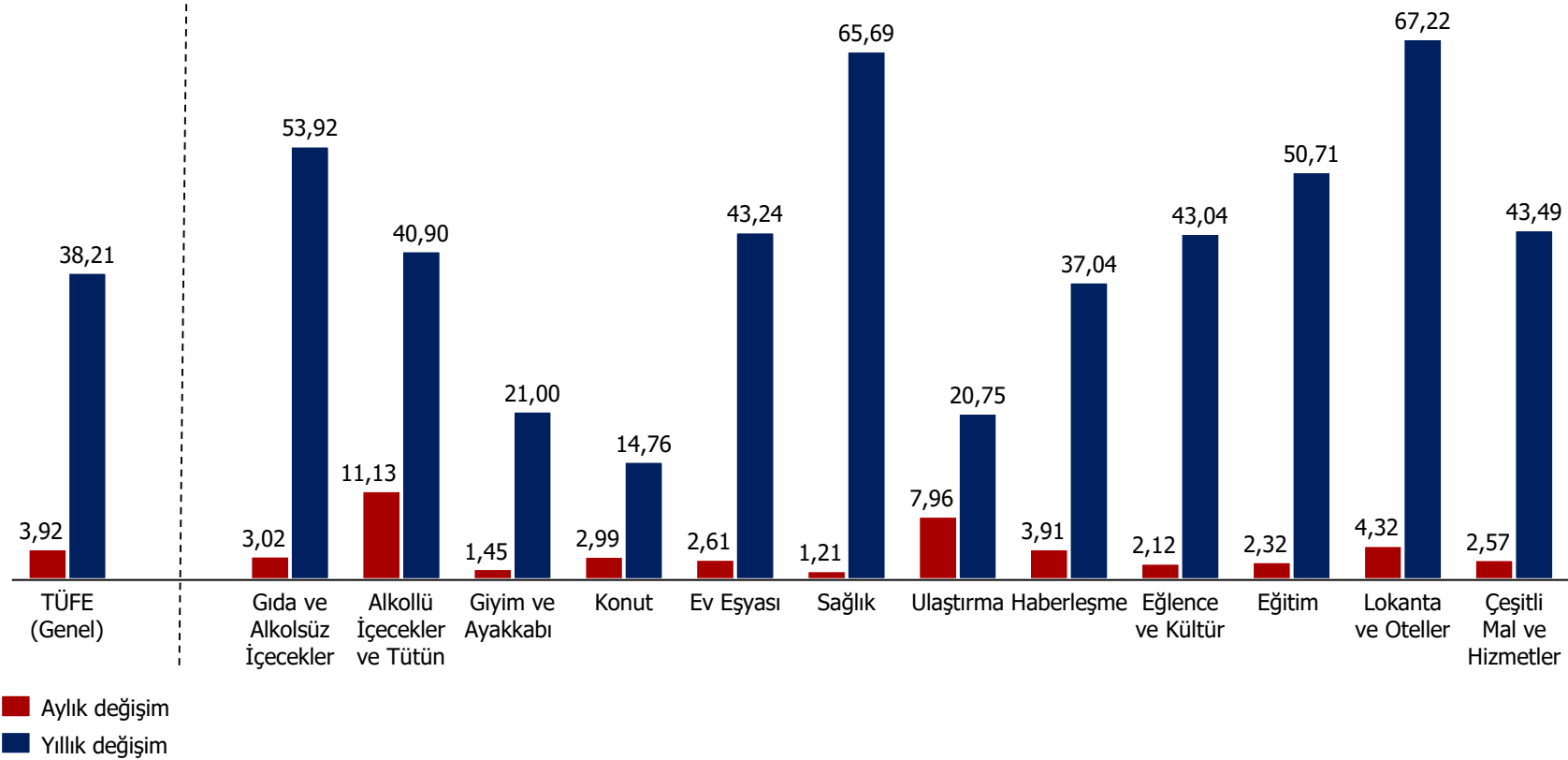

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* Enflasyonun temel eğilimini göstermek amacıyla hesaplanan özel kapsamlı göstergelerden TÜFE-C, enerji, gıda ve alkolsüz içecekler, alkollü içkiler ile tütün ürünleri ve altın hariç TÜFE'yi göstermektedir.

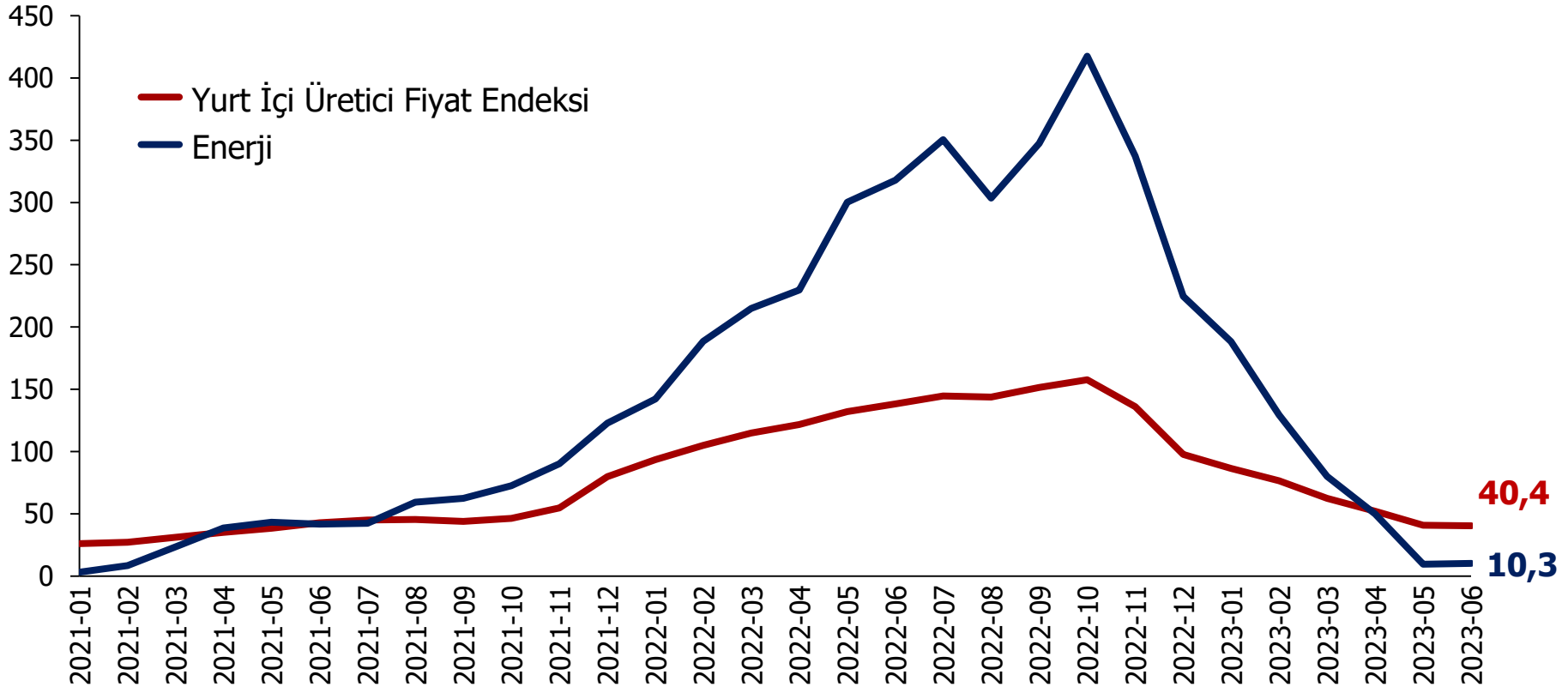
Haziran ayında aylık tüketici enflasyon oranı %3,9'dur.
En yüksek aylık artış alkollü içecekler ve tütün grubunda gerçekleşmiştir.

TÜFE ve alt kalemler (%) Haziran 2023

Haziran ayında yurt içi üretici enflasyon oranı %40,4'tür.
Enerji maliyetlerindeki yıllık artış ise %10,3 olarak gerçekleşmiştir.

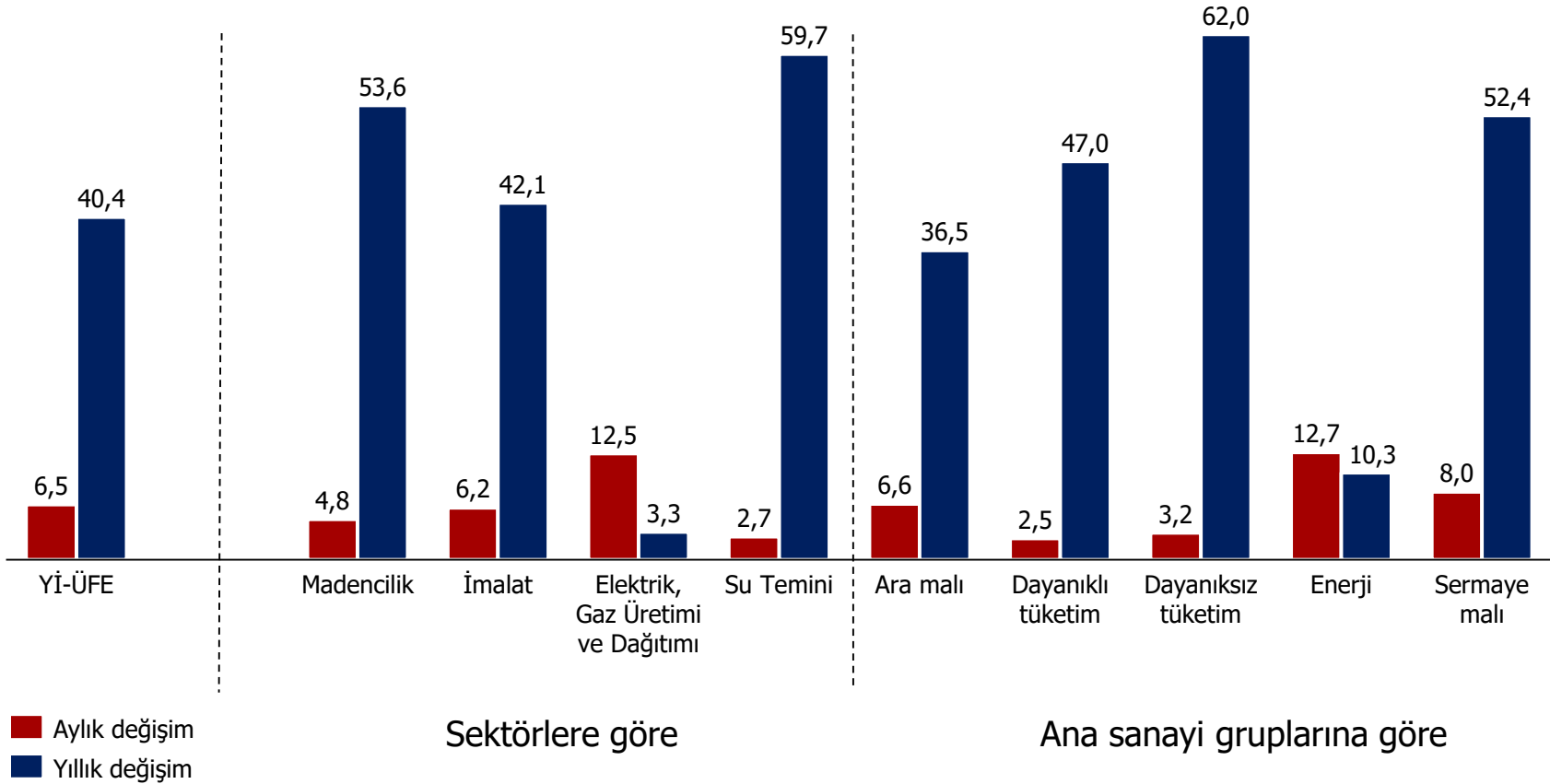
Yİ-ÜFE ve imalat (yıllık değişim, %) Ocak 2021 - Haziran 2023

Haziran ayında aylık üretici enflasyon oranı %6,5'tir.

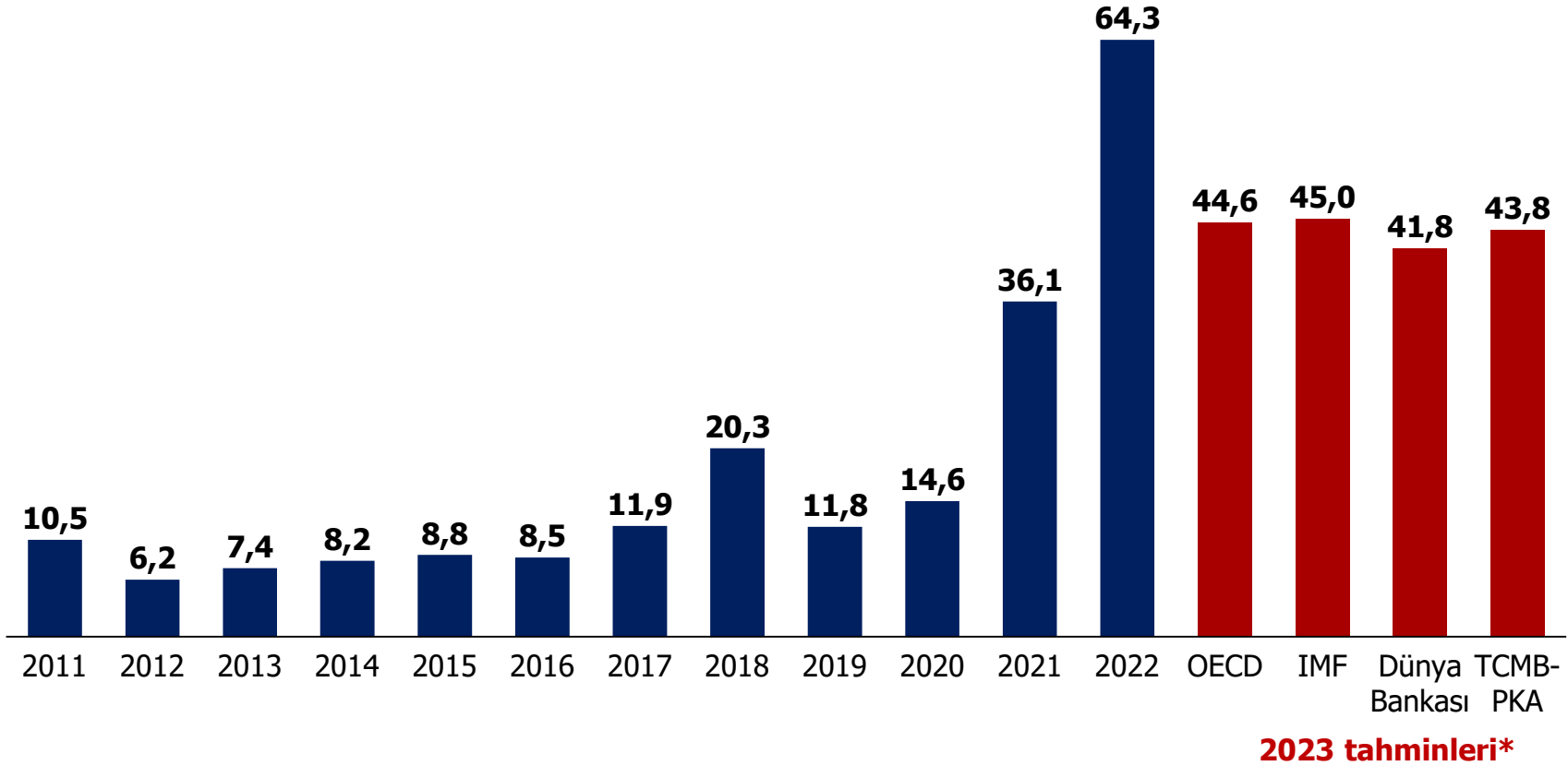
Elektrik, gaz üretimi ve dağıtımında %12,5, enerji de ise %12,7 oranında aylık fiyat artışları gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE ve alt kalemler (%) Haziran 2023

2023 yıl sonu tüketici enflasyonu tahminleri %41,8 – 45,0 aralığındadır.
Temmuz ayında TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi enflasyon beklentisi %38,5'ten %43,8'e revize edilmiştir.

Enflasyon (TÜFE, %) 2011 - 2023

Kaynak: TÜİK, TEPAV görselleştirmesi

* IMF – Nisan 2023 Dünya Ekonomik Görünümü Raporu, OECD - Kasım 2022 Ekonomik Görünüm Raporu, Dünya Bankası - Nisan 2023 Avrupa ve Orta Asya Ekonomik Güncelleme Raporu ve TCMB – Temmuz 2023 Piyasa Katılımcılar Anketi verileridir.

Kredi ve Mevduat

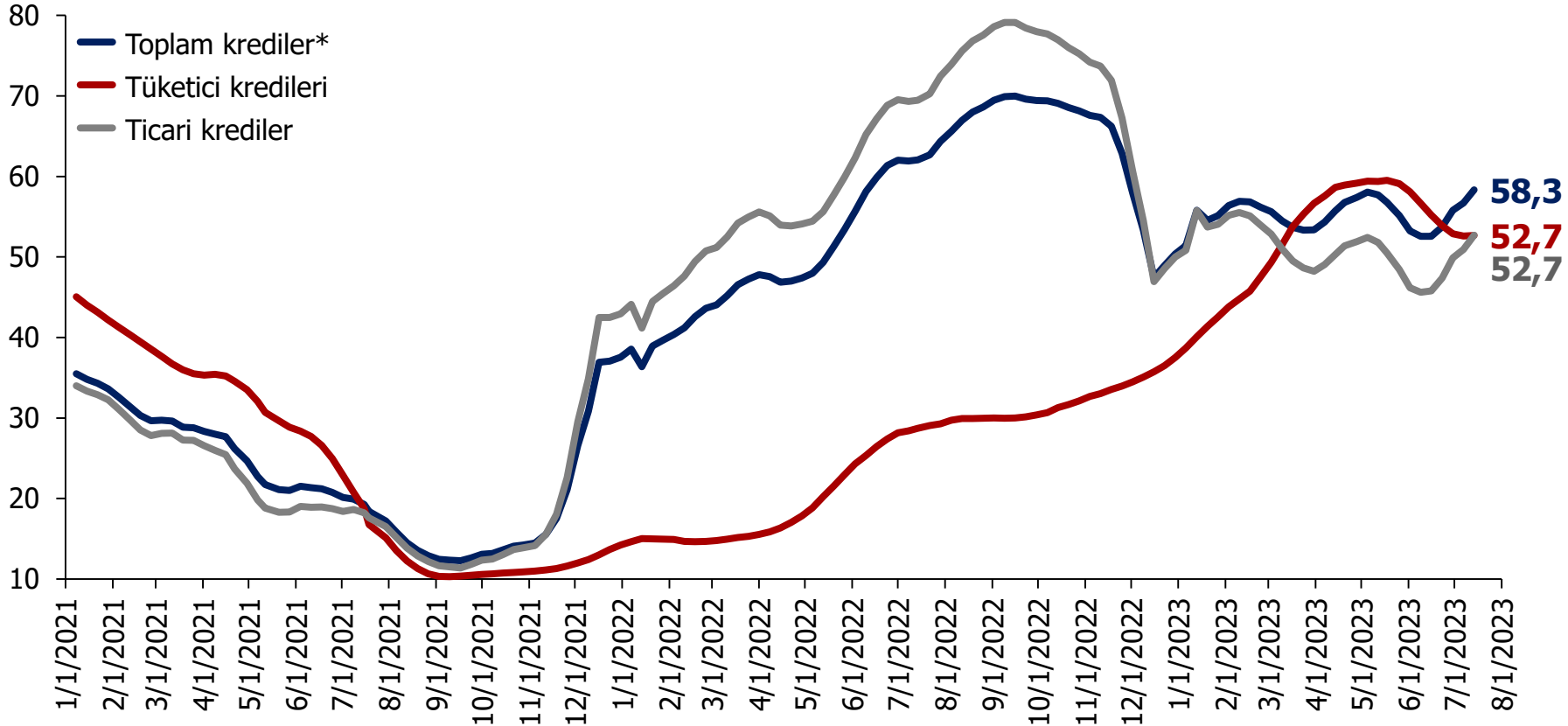
- Kredi gelişmeleri
  - Kredi büyüme hızları
  - Tüketici kredi büyümesi
- Tahsili gecikmiş alacaklar ve karşılıksız senetler
  - Takipteki alacaklar
  - Karşılıksız çek oranı
- Mevduat gelişmeleri
  - Toplam mevduat
  - TL ve YP mevduat
- Faiz oranları
  - Ticari kredi ve mevduat faizi
  - Tüketici kredi faizleri

Kredi kullanımları ticari krediler ve kredi kartları kaynaklı olarak artmıştır.

Ticari ve tüketici kredilerinin yıllık artış oranı %52,7'dir.

Kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık değişim, %) 8 Ocak 2021 – 14 Temmuz 2023

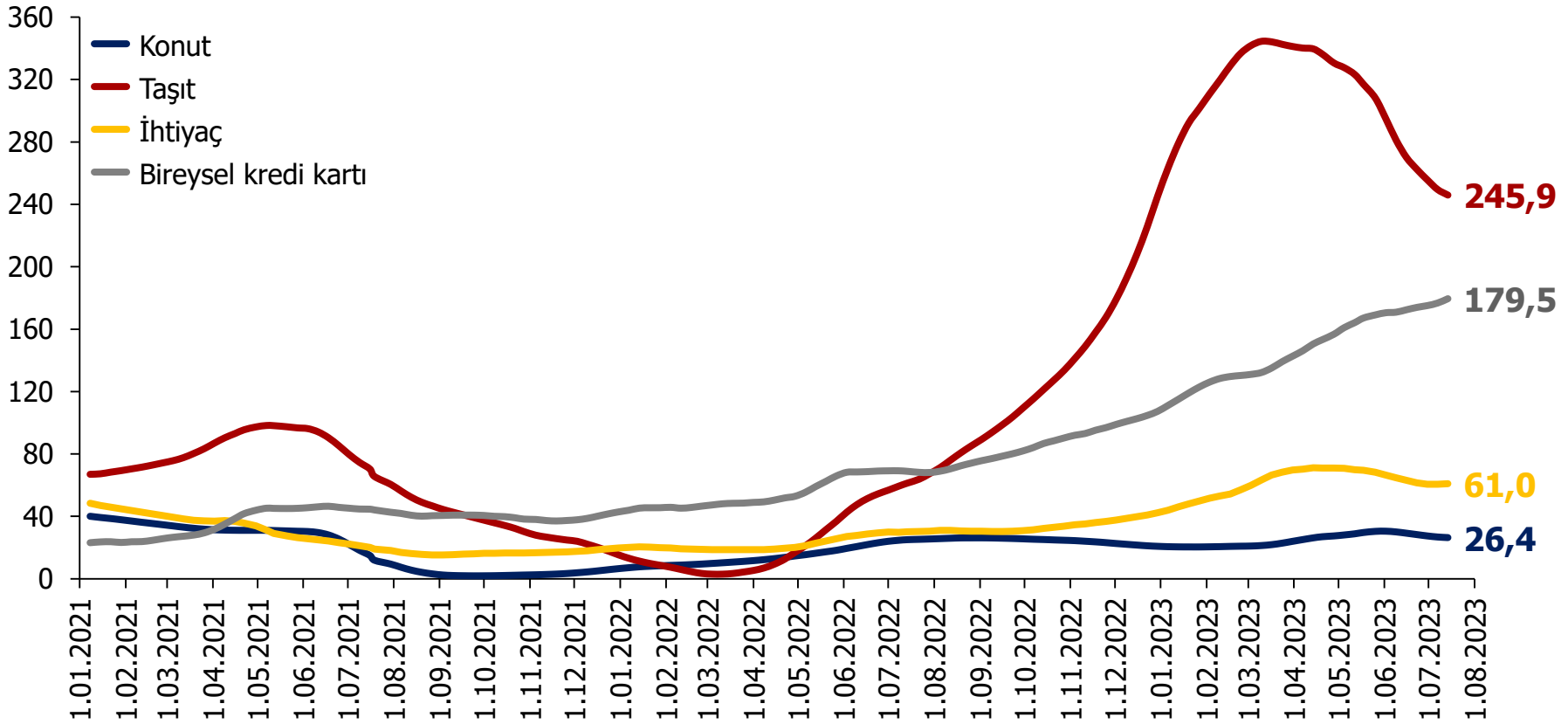
Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

* Tüketici, bireysel kredi kartları, ticari ve diğer kredileri kapsamaktadır.

Taşıt kredilerinde artışlar hız kesmiştir.

İhtiyaç kredilerinde yıllık artış oranı %61, konut kredilerinde ise %26,4 olmuştur.

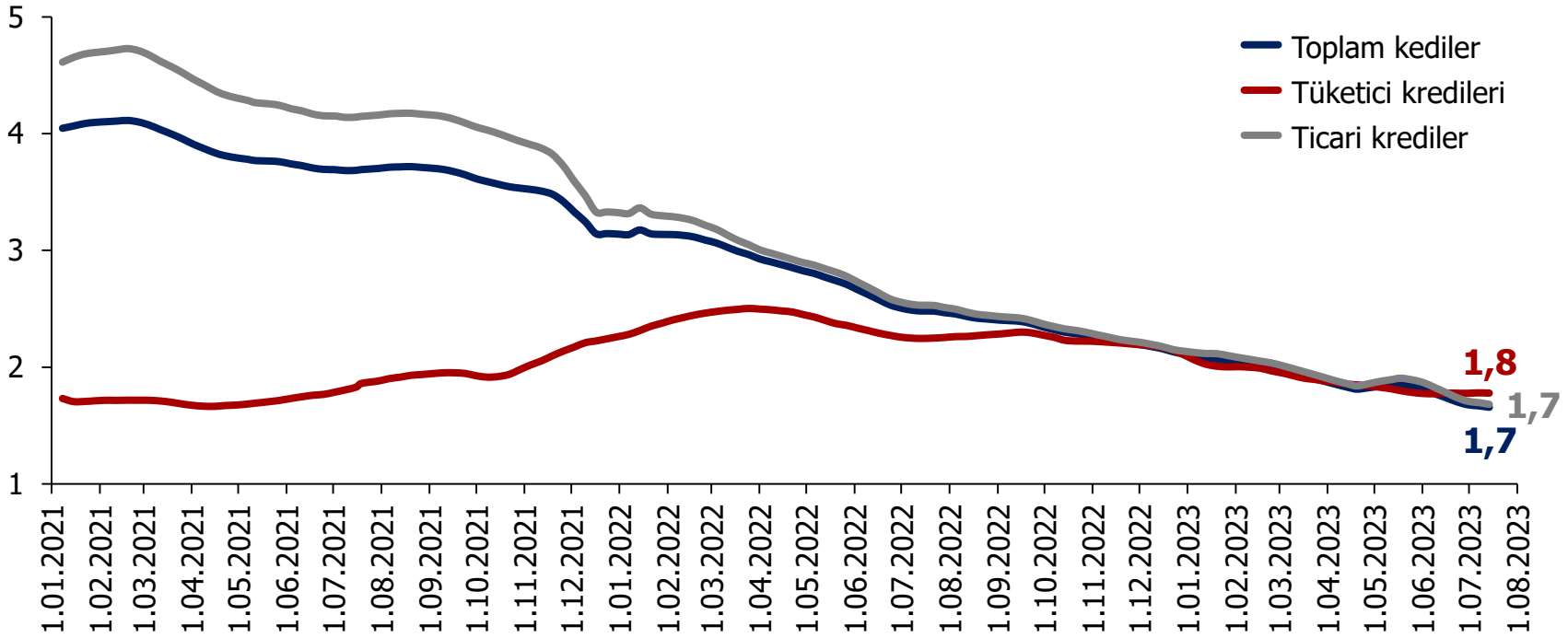
Tüketici kredi büyümesi (4 haftalık hareketli ortalama, yıllık % değişim) 8 Ocak 2021 – 14 Temmuz 2023

Takipteki alacaklar oranı gerilemektedir.

Temmuz ayı itibarıyla takipteki alacaklar oranı ticari kredilerinde %1,7, tüketici kredilerinde %1,8'dir.

Takipteki kredi oranları* (4 haftalık hareketli ortalama, %) 8 Ocak 2021 – 14 Temmuz 2023

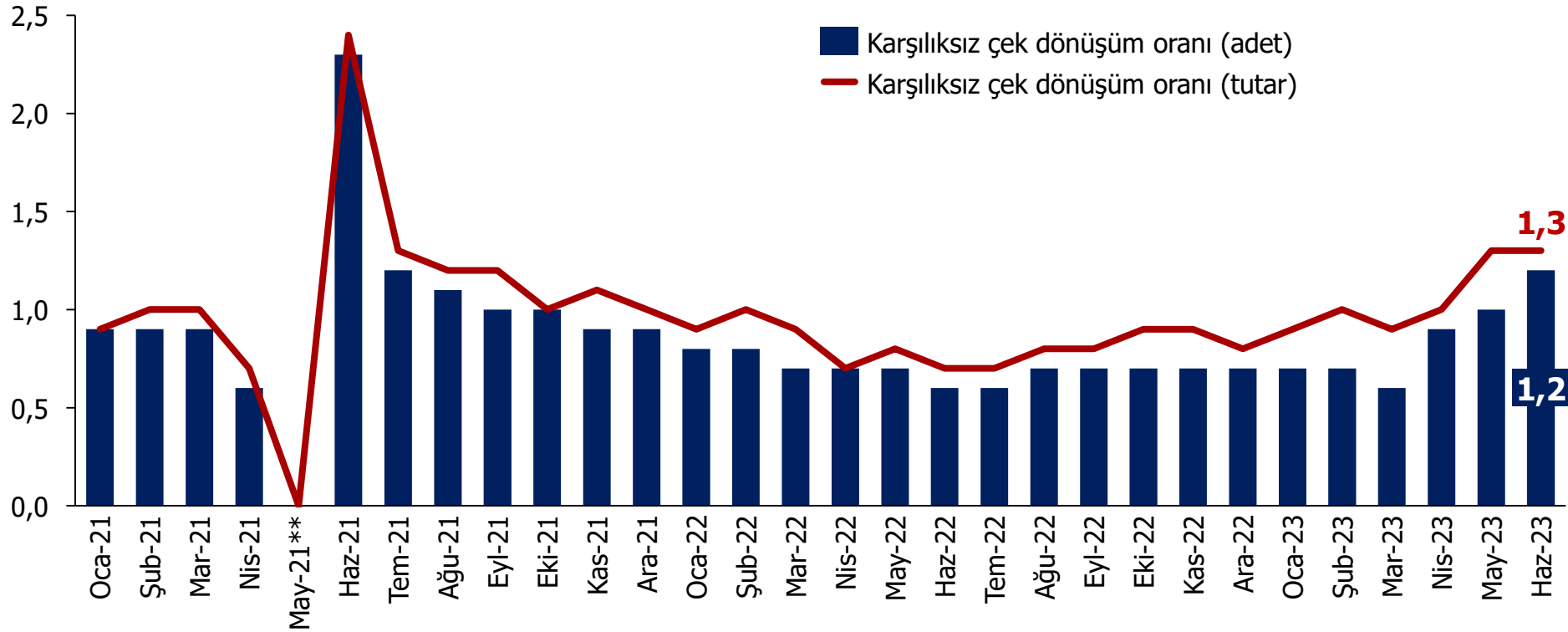
Kaynak: BDDK, TEPAV hesaplamaları

*Takipteki kredi oranı, takipteki alacakların toplam nakdi krediler içerisindeki payını göstermektedir.

**BDDK, salgınının ardından işletmelerin yaşayacakları nakit akışı sorununun finansal bir probleme dönüşmemesi için Mart 2020'de aldığı kararla, 31 Aralık'a kadar 2. grup krediye (yakın izlemedeki krediler-sorunlu krediler) geçiş süresini 30 günden 90 güne, 3. grup krediye (takipteki krediler) geçiş süresi de 90 günden 180 güne çıkarmıştır. İlgili uygulama bazı istisnalar tanınarak 30 Eylül 2021'e kadar uzatılmıştır.

Haziran ayında karşılıksız çeklerin dönüşüm oranı adet olarak yükselmiştir.
Karşılıksız çeklerde dönüşüm oranları tutar olarak %1,3, adet olarak %1,2 seviyesindedir.

Karşılıksız çek dönüşüm oranı* (%) Ocak 2021 – Haziran 2023

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

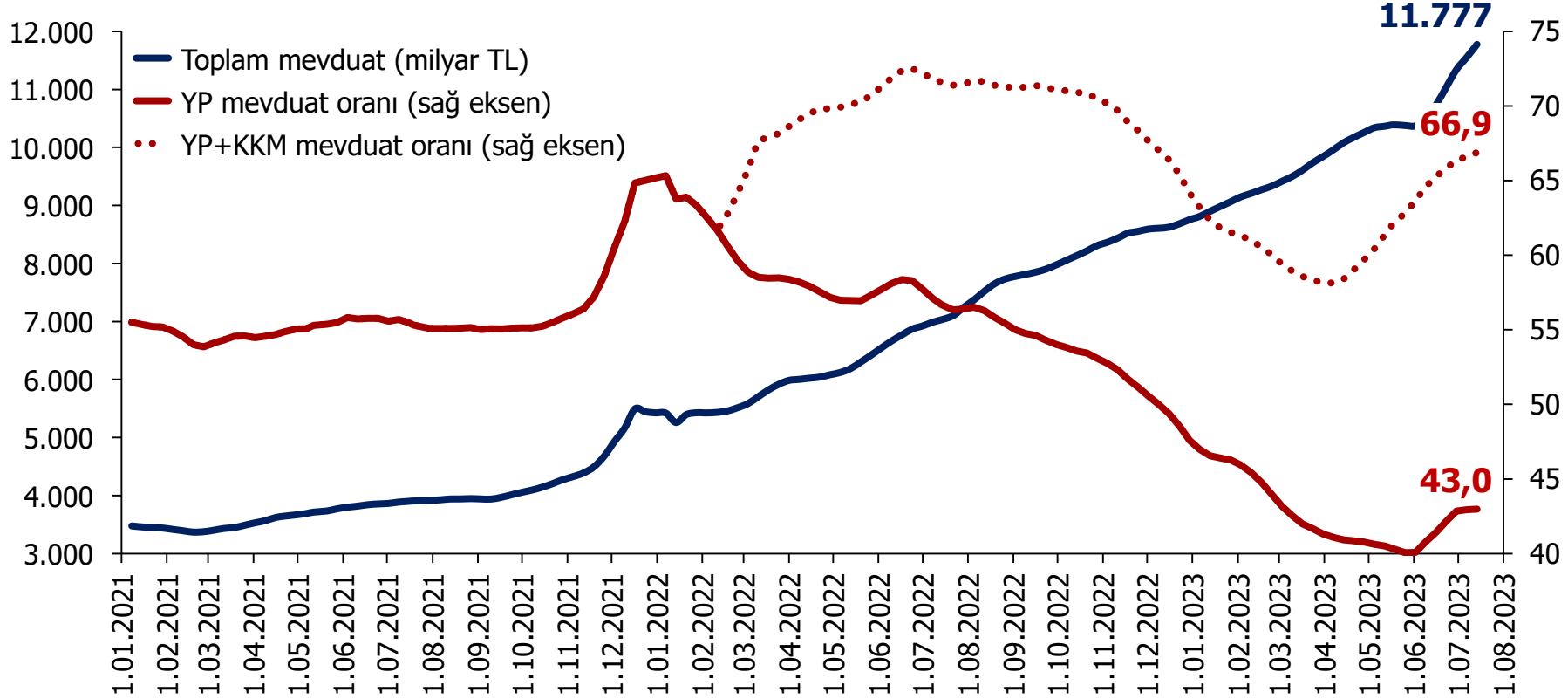
*Karşılıksız çek dönüşüm oranları, takas odalarına ibraz edilen ve karşılıksız kalan çek adet ve tutarının toplam takasa ibraz edilen çek adet ve tutarı içindeki oranıdır.

** Mayıs ayında karşılıksız çek işlemlerine ilişkin düzenleme nedeniyle veri açıklanmamıştır.

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210430M1-1.htm>

Temmuz ayı itibarıyla toplam mevduatlar 11,8 trilyon TL'ye ulaşmıştır.
Mevduat dolarizasyon oranı %43'tür, Kur Korunmalı Mevduatlar (KKM) dahil edildiğinde %66,9'a yükselmektedir.

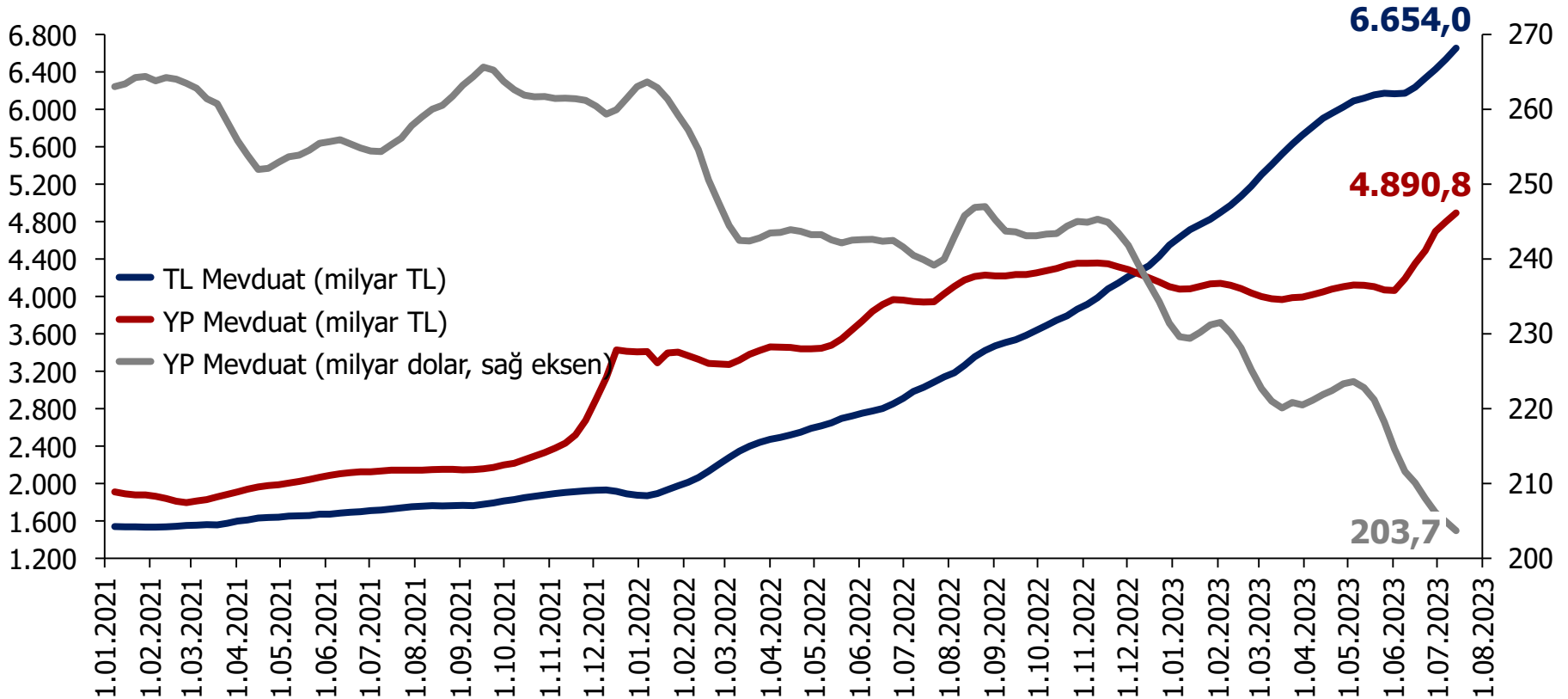
Toplam mevduat tutarı ve döviz endeksli mevduatların oranı (4 haftalık hareketli ortalama, %) 8 Ocak 2021 – 14 Temmuz 2023

Yabancı para mevduatlar azalmaktadır.

Yabancı mevduatlar son dört haftada 6,4 milyar dolar azalırken, TL karşılığı ise %12,4 yükselmiştir.

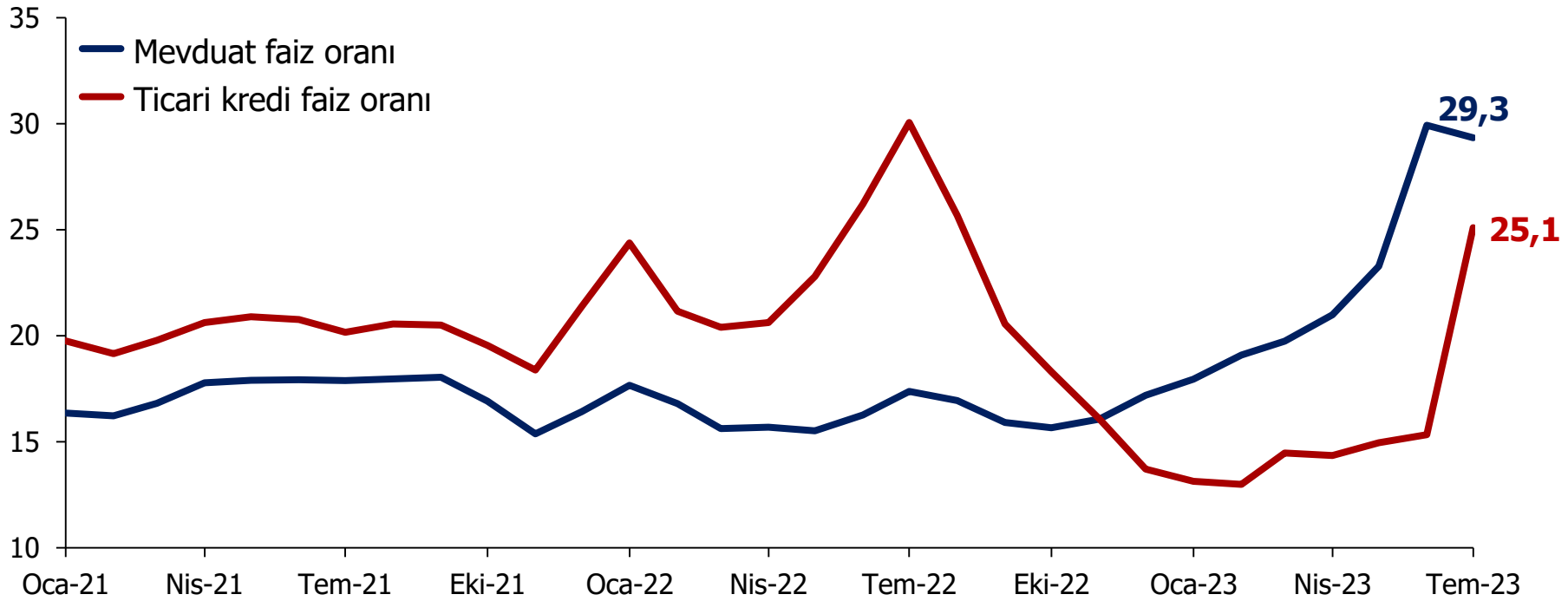
TL ve YP mevduat (4 haftalık hareketli ortalama) 8 Ocak 2021 – 14 Temmuz 2023

Ticari kredi faizleri yükselmektedir.

Temmuz ayı itibarıyla ticari kredi faizleri %25,1, mevduat faizleri ise %29,3 düzeyindedir.

Ticari kredi* ve mevduat faizi (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Temmuz 2023**

Kaynak: TCMB, TEPAV hesaplamaları

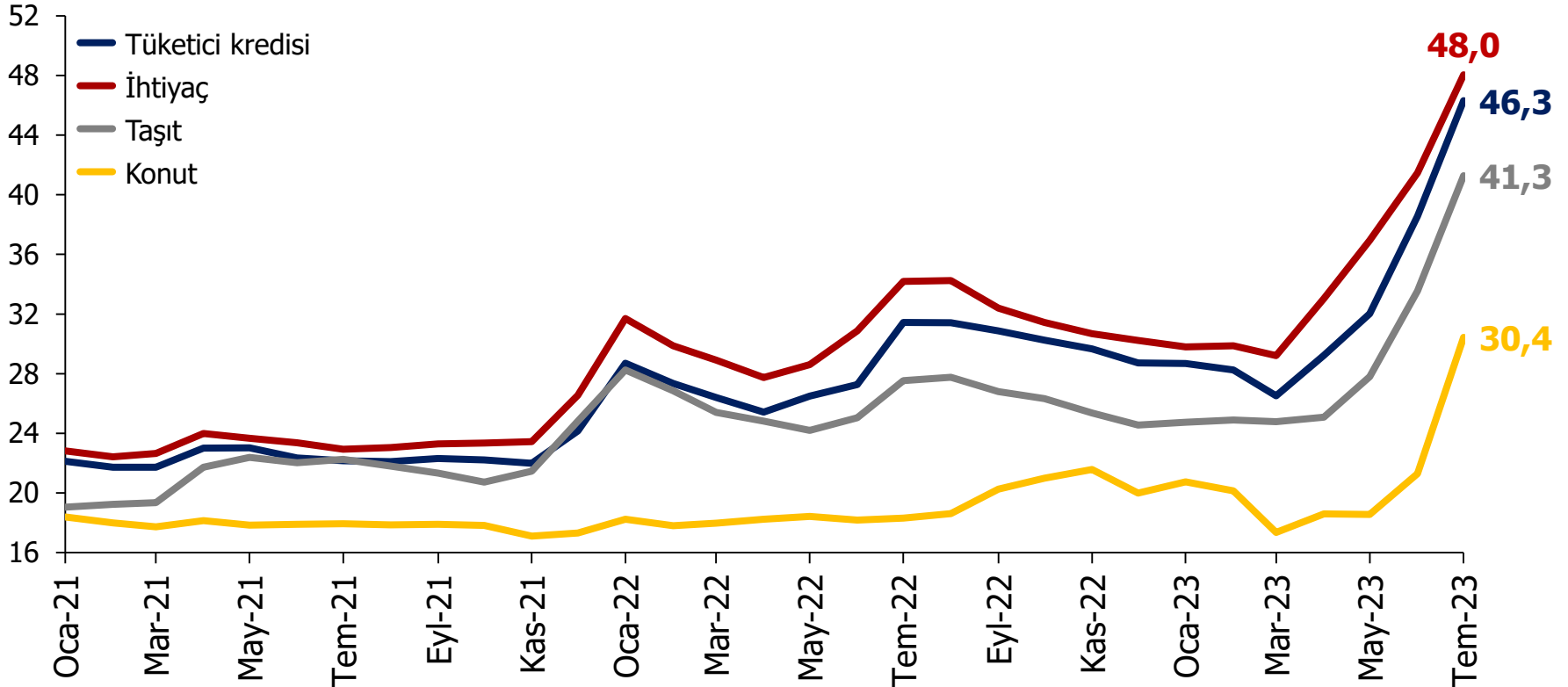
*Tüzel kişi Kredili Mevduat Hesabı ve kurumsal kredi kartları hariçtir.

** 14 Temmuz 2023 tarihi itibarıyladır.

Konut, ihtiyaç ve taşıt kredilerinde faiz oranları yükselmektedir.

Temmuz ayı itibarıyla kredi faiz oranları ihtiyaç kredilerinde %48, taşıt kredilerinde %41,3, konut kredilerinde ise %30,4'tür.

Tüketici kredi faizleri (TL üzerinden açılan, akım veri, %) Ocak 2021 – Temmuz 2023*

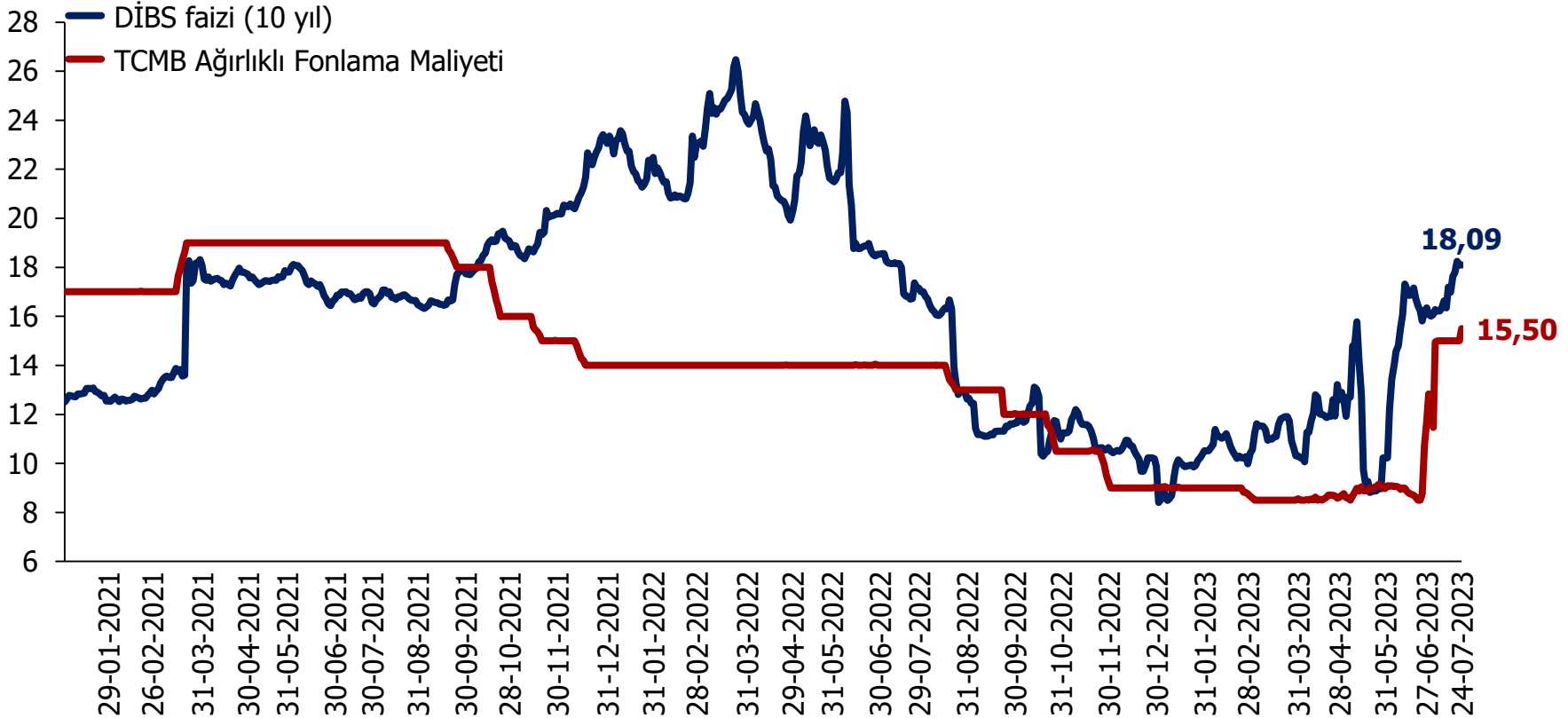

Finansal Piyasa Göstergeleri

- TCMB ortalama fonlama faizi
- Tahvil faizleri
- ABD tahvil faizi
- Türkiye risk primi (CDS)
- Döviz kurları

Şubat 2023'ten bu yana %8,5 seviyesinde sabit olan para politikası faiz oranı Haziran-Temmuz aylarında toplam 900 baz puan yükseltilmiştir.
Temmuz ayı itibarıyla devlet iç borçlanma faizleri yüzde 18,09'a ulaşmıştır.

TCMB ortalama fonlama faizi ve Devlet iç borçlanma faizleri (günlük, %) 1 Ocak 2021 – 24 Temmuz 2023

ABD Merkez Bankası (Fed), politika faizini 22 yılın en yüksek seviyesi olan %5,25-5,50 aralığına yükseltmiştir.

ABD 10 yıllık devlet iç borçlanma faizi Temmuz ayı itibarıyla %3,80'dir.

Devlet iç borçlanma faizleri – ABD 10 yıl (günlük, %) 1 Ocak 2021 – 24 Temmuz 2023*

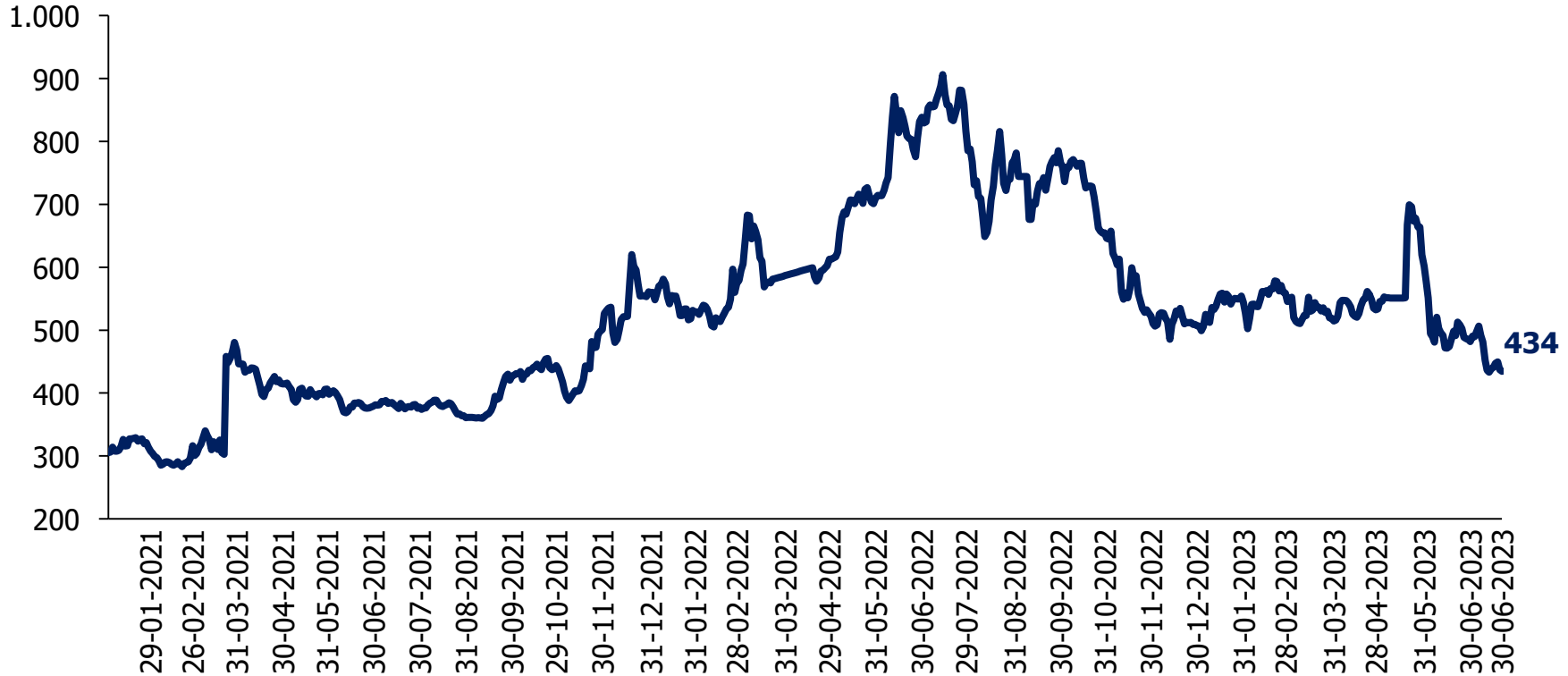
Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

* Fed, 26 Temmuz 2023 tarihinde politika faizini beklentiler doğrultusunda 25 baz puan artırarak %5,25-5,50 aralığına yükseltmiştir. Grafik 24 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla olup son gelişmeyi içermemektedir.

Türkiye'nin risklilik göstergesi Temmuz ayında düşüş eğilimindedir.

Kredi temerrüt takas (CDS) oranı son iki ayda 700 seviyesinden 434'e kadar gerilemiştir.

Kredi Temerrüt Takası – CDS* (günlük) 1 Ocak 2021 – 24 Temmuz 2023

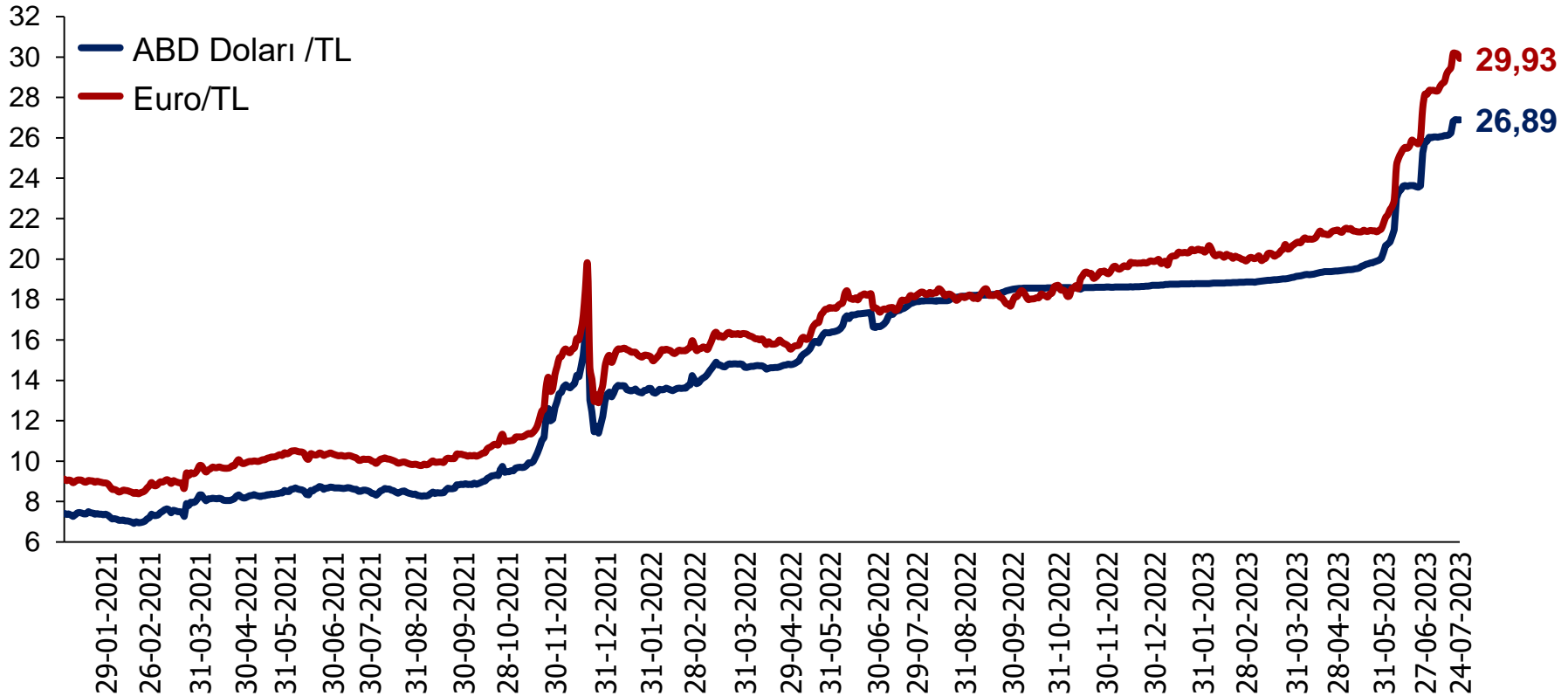

Kaynak: Reuters, TEPAV görselleştirmesi

* Tahvil ve benzeri yatırım enstrümanlarında borçlunun ödeyememe riskine karşı alacaklının hakkını garanti eden sigortadır.

Temmuz ayında döviz kurundaki aylık değişim ABD Doları/TL'de %13,8, Euro/TL'de ise %15,2'dir.

Döviz kurları (günlük) 1 Ocak 2021 – 24 Temmuz 2023

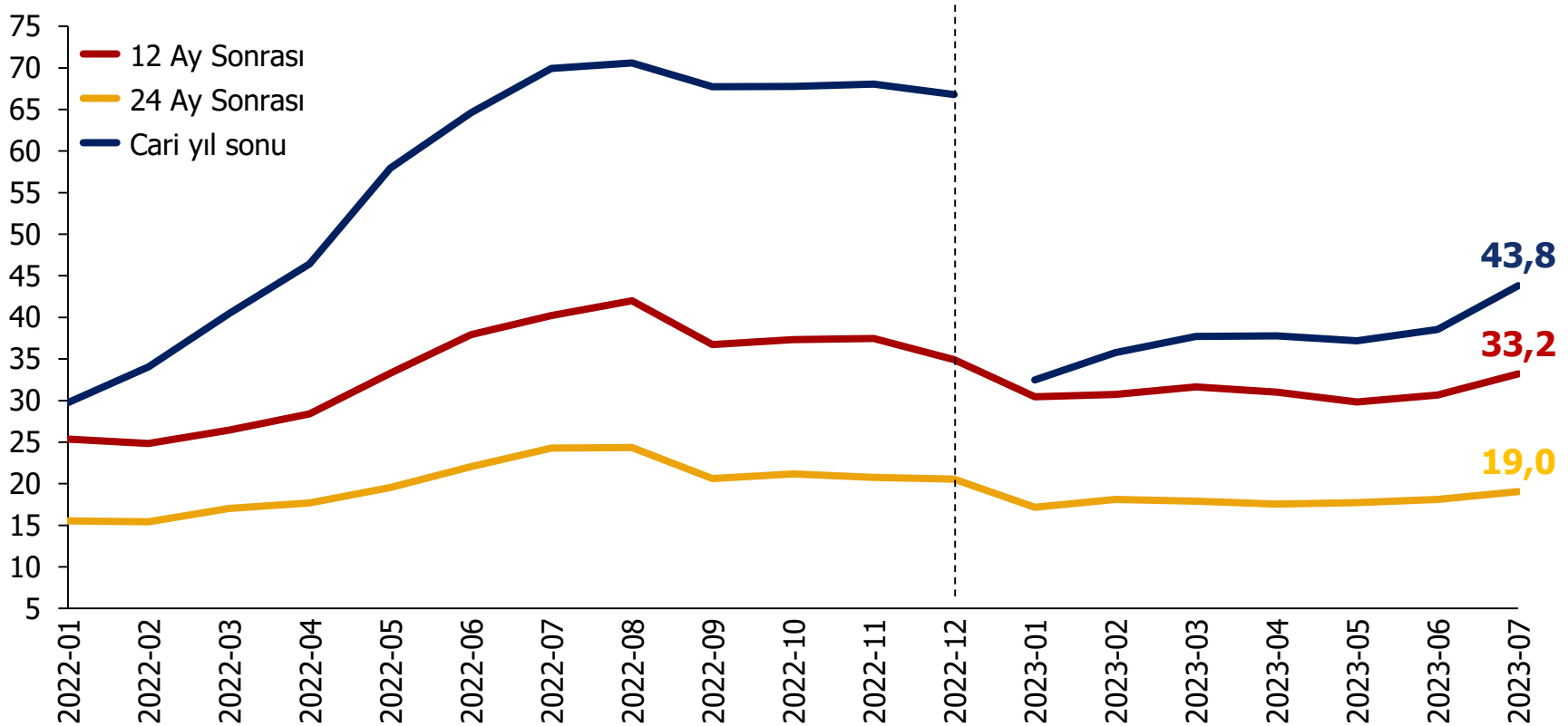

TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş Göstergeler*

- Enflasyon beklentileri
  - Cari yıl sonu yıllık TÜFE beklentisi
  - 12 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
  - 24 ay sonrasının yıllık TÜFE beklentisi
- Döviz kuru beklentileri
  - Cari ay sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - Cari yıl sonu ABD dolar kuru beklentisi
  - 12 ay sonrasının ABD dolar kuru beklentisi
- Büyüme beklentileri
  - Cari yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi
  - Gelecek yılın yıllık GSYİH büyüme beklentisi

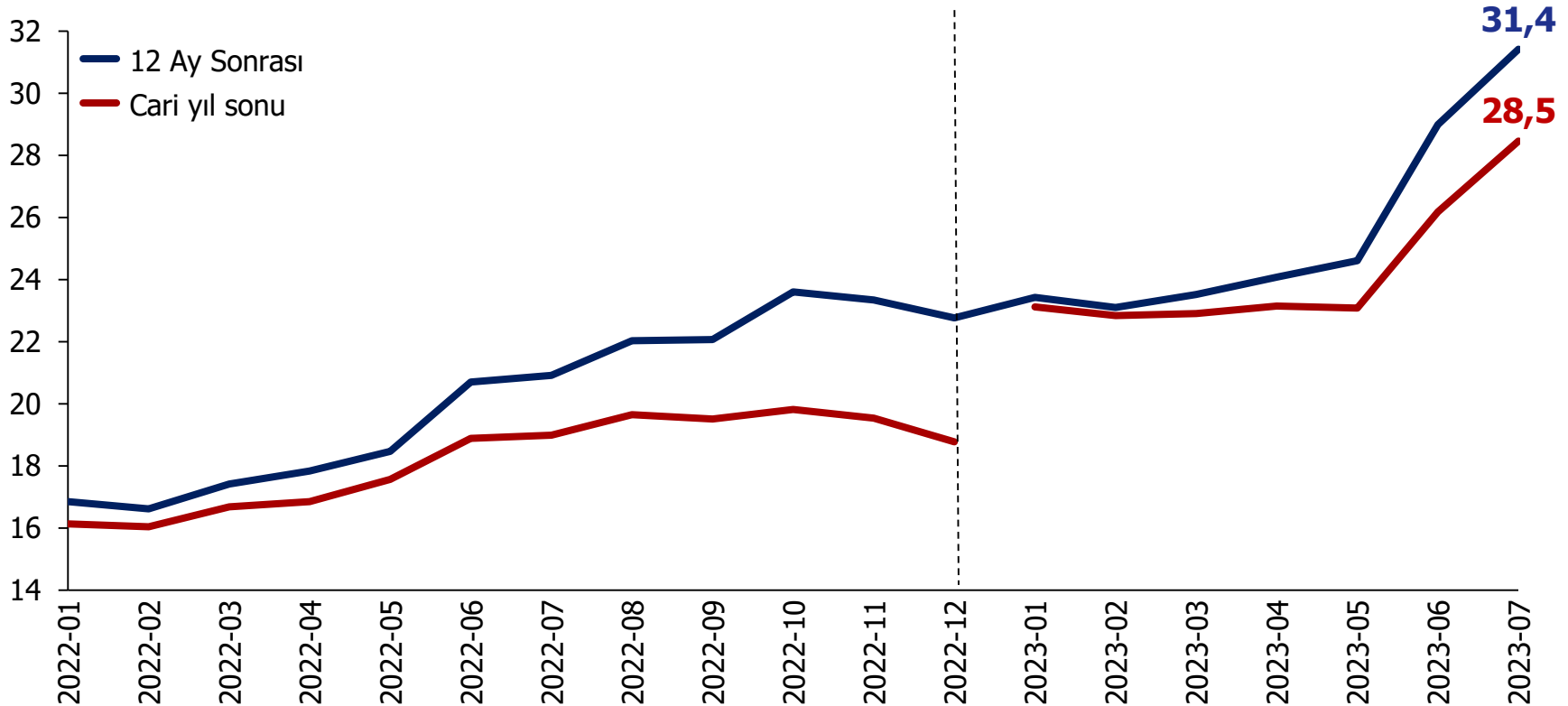
Temmuz ayında 2023 yılı sonuna ilişkin tüketici enflasyonu beklentisi 5,3 puan artarak %43,8'e yükselmiştir.
12 ay sonrası beklenti ise %33,2'dir.

Yıllık TÜFE beklentileri (%) Ocak 2022 – Temmuz 2023

Anket katılımcıları döviz kurunun (ABD doları/TL) yıl sonunda 28,5 TL olmasını beklemektedir.

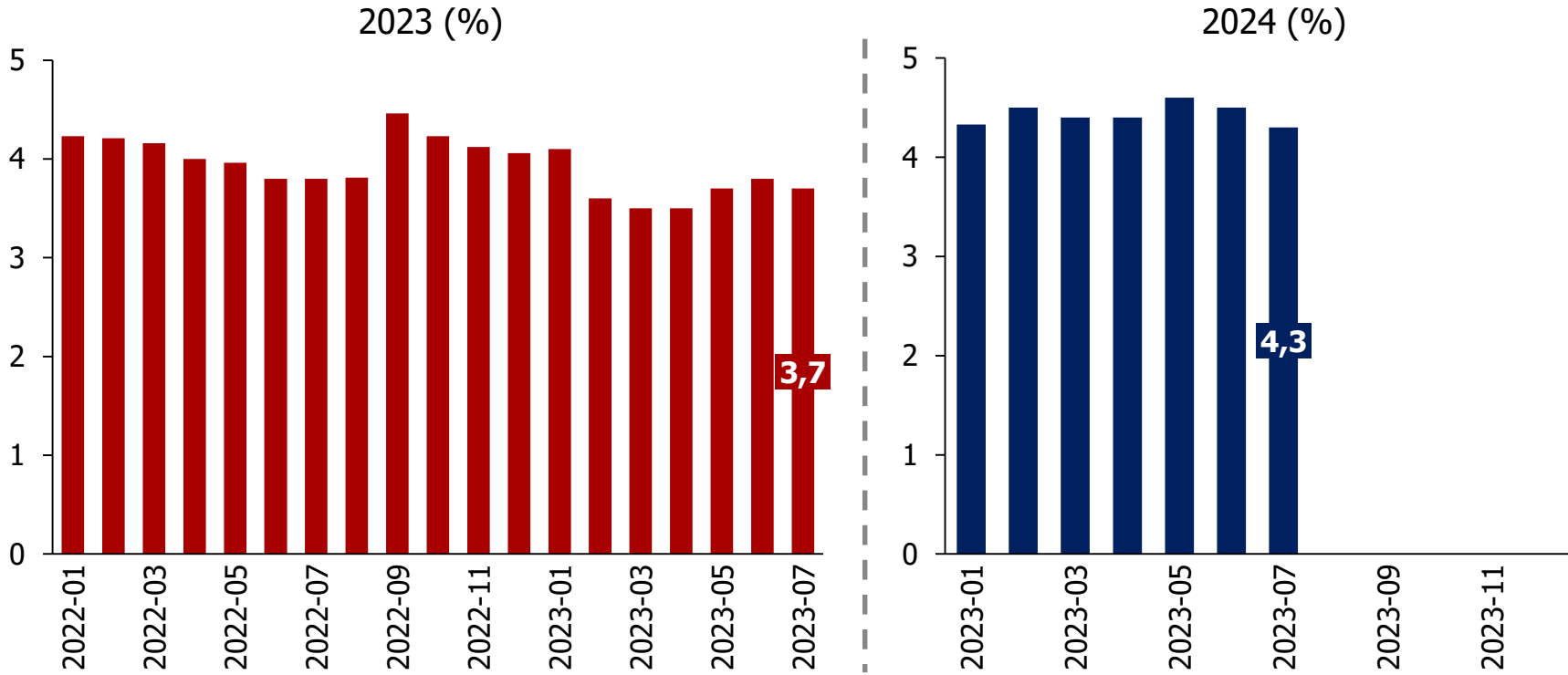
Döviz kuru beklentileri (ABD doları/TL) Ocak 2022 – Temmuz 2023

Temmuz ayında piyasa katılımcılarının büyüme beklentisi %3,7'dir.
2024 yılı beklentisi ise %4,3'e gerilemiştir.

GSYİH Büyüme beklentileri (%) Ocak 2022 – Temmuz 2023

Genel Değerlendirme -1

- 2023 yılı birinci çeyrek büyüme oranı yüzde 3,8 oranında gerekleŖmiŖtir. Finans ve hizmet sektörleri büyümeyi yukarı çekerken, tarım ve sanayi sektörleri daralmıŖtır. İnaŖaat sektöründe ise toparlanma devam etmektedir. Harcamalar tarafında da özel ve kamu tüketimi ile yatırım harcamaları büyümeye pozitif katkı veririrken, net dıŖ talep ve stok azalıŖı olumsuz etkilemiŖtir.
- 2023 yılının ikinci çeyreğine ait üretim ve satıŖ göstergeleri deprem döneminde gözlenen duraksamanın telafi edildiğini göstermektedir. nc çeyreğin ilk göstergelerinden elektrik tüketimi artarken sektörel güven endeksleri gerilemiŖtir. Yıl sonu büyüme beklentileri yüzde 3-3,7 aralığındadır.
- Turizm gelirlerinin ykseliŖini sürdürmesine karŖılıklı dıŖ ticaret açığı geçen yılın belirgin üzerinde gerekleŖmiŖtir. Cari açıkta ktleŖme eğilimi sürmekte, enerji ve altın ithalatını dıŖlayan cari iŖlemler fazlası da daralmaktadır. Finansman tarafında ise yüksek cari açık verilmesi ve yüklü net hata-noksan ıkıŖına ek olarak, finansman hesabının açık vermesi ile resmi rezervlerde belirgin azalıŖ gzlenmiŖtir. Merkez Bankası rezervlerindeki söz konusu dŖuŖ Haziran ve Temmuz aylarında tersine dnmŖtir.
- İŖsizlik oranı Mart 2014'ten beri en dŖk seviyesine gerilemiŖtir. GeniŖ tanımlı iŖsizlik oranlarında da iyileŖmeler gözlenmekle birlikte yüksek düzeyler korunmaktadır.

Genel Değerlendirme -2

- Haziran ayında Merkezi Yönetim bütçesi 219,6 milyar TL ile rekor düzeyde açık verirken yılın ilk altı ayındaki kümülatif açık yıllık hedefin yüzde 73'ünü aşmıştır. Buna paralel olarak Hazine borç stoku da hızlı bir şekilde büyümeye devam etmektedir.
- Merkez Bankası Para Politikası Kurulu, Temmuz ayında da politika faizini 250 baz puan artırmış ve son iki aydaki toplam artış 900 baz puana ulaşmıştır. Para politikası duruşunun gerektiği zamanda ve gerektiği ölçüde kademeli sıkılaştırılacağı mesajı verilirken, makro ihtiyati çerçevenin de etki analizleri yapılarak kademeli olarak sadeleştirileceği belirtilmiştir.
- Mevduat ve kredi faiz oranları yükselmiş, kredi kullanımları bireysel kredilerde belirgin olarak gerilemiştir. Mevduatlar Türk lirasındaki hızlı değer kaybına paralel olarak artmış, dolarizasyon oranı yüzde yüzde 67'ye ulaşmıştır.
- Tüketici enflasyonunda Haziran ayında 1994 yılından bu yana en yüksek aylık artışlardan biri gerçekleşmiş, döviz kuruna ve iç talebe hassas çekirdek göstergelerde daha yüksek fiyat artışları gözlenmiştir.
- Önümüzdeki dönemde doğalgaz desteği nedeni ile Mayıs enflasyonunda gözlenen aşağı yönlü etkinin kademeli olarak geri alınması beklenirken, kamunun belirlediği fiyatlardaki (enerji, tütün, ÖTV vb) artışlar ve döviz kuru değişimleri de enflasyonu hızlandıracaktır. Bu çerçevede yılsonu tahminleri de yukarı yönlü güncellenmektedir.

Kaynak Önerileri - 1

- Büyüme, üretim ve satışlar
  - Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 1. Çeyrek: Ocak-Mart 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Donemsel-Gayrisafi-Yurt-Ici-Hasila-I.-Ceyrek:-Ocak-Mart,-2023-49665>
  - TÜİK Sanayi Üretim Endeksi, Mayıs 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Sanayi-Uretim-Endeksi-Mayis-2023-49711>
  - TÜİK Perakende Satış Endeksleri, Mayıs 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Perakende-Satis-Endeksleri-Mayis-2023-49610>
- Dış ticaret ve ödemeler dengesi
  - TCMB Ödemeler Dengesi İstatistikleri, Mayıs 2023
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Odemeler+Dengesi+ve+Ilgili+Istatistikler/Odemeler+Dengesi+Istatistikleri/>
- İstihdam ve işsizlik
  - TÜİK İşgücü İstatistikleri, Mayıs 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Mayis-2023-49387>
  - TEPAV İstihdam İzleme Bülteni, Nisan 2023
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2023/bultenler/istihdam/tepav_istihdam_izleme_bulteni_nisan2023.pdf

Kaynak Önerileri - 2

- Sektörel güven endeksleri
  - TÜİK Ekonomik Güven Endeksi, Haziran 2023
<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ekonomik-Guven-Endeksi-Haziran-2023-49719>
  - TEPAV Perakende Güven Endeksi, Haziran 2023
https://www.tepav.org.tr/upload/mce/2023/bultenler/tepe/tepav_perakende_guven_endeksi_2023_haziran.pdf
- Enflasyon
  - TCMB Haziran Ayı Fiyat Gelişmeleri
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/1be12520-cdaa-4537-8e3d-85925e57388f/afiyathaziran23.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-1be12520-cdaa-4537-8e3d-85925e57388f-oAGSVYc>
- TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi: Seçilmiş göstergeler
  - TCMB Piyasa Katılımcıları Anketi, Temmuz 2023
<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Istatistikler/Eglim+Anketleri/Piyasa+Katilimcilari+Anketi/>

Kaynak Önerileri - 3

- Dönemsel geniş içerikli raporlar

- Enflasyon Raporu 2023 - II (4 Mayıs 2023)

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Enflasyon+Raporu/2023/Enflasyon+Raporu+2023+-+II>

- Finansal İstikrar Raporu – Mayıs 2023, Sayı 36

<https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Yayinlar/Raporlar/Finansal+Istikrar+Raporu/2023/Sayi+36>